

Riksdagen

Stenografiska uppteckningar

vid EU-nämndens sammanträden

2011/12:4

Stenografiska
uppteckningar
2011/12:4

Fredagen den 7 oktober

---

1 § Allmänna frågor

Utrikesminister Carl Bildt

Statsrådet Birgitta Ohlsson

Näringsminister Annie Lööf

Återrapport från möte i Europeiska unionens råd för allmänna frågor den 12 september 2011

Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för allmänna frågor den 11 oktober 2011

Anf. 1 ORDFÖRANDE:

Jag förklarar sammanträdet öppnat och hälsar det nya statsrådet Annie Lööf mycket välkommen, för första gången här. Jag hälsar också Birgitta Ohlsson välkommen. Hon har varit här några gånger tidigare.

Låt mig innan vi går in på den dagordningspunkten säga att ytterligare en punkt tillkommer på föredragningslistan. Susanne Ackum kommer efter Lena Ek för att informera om den aktuella ekonomiska skuld-krisen och finansiella krisen i Europa och de möten som finansministern har varit med på. Det kan gå ganska fort där, så det är viktigt att vi är uppdaterade redan från start.

Detta får en liten implikation: För att inte sammanträdet ska bli för långt är det bra om vi försöker vara relativt kortfattade när det gäller punkterna om återrapporter. Miljö- och jordbruksutskottet hade en lång genomgång i går med Lena Ek, så vi kan vi väl försöka undvika att upprepa de frågor som ställdes då och inte ställa dem här en gång till.

Detta om detta! Vi börjar med Birgitta Ohlsson. Finns det någon återrapport? Ja.

Anf. 2 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP):

Herr ordförande! Jag tänkte att jag skulle återrapportera lite och också ta upp några andra korta händelser i samband med detta. Som ni kommer ihåg berättade jag när vi möttes här i EU-nämnden för ungefär en månad sedan om att vi inför allmänna rådet skulle ha en speciell frukost på svenskt initiativ för att diskutera långtidsbudgeten med likasinnade länder, och det hade vi. Det var åtta länder som totalt står för tre femtedelar av unionens medborgare. Därutöver var Danmark med på mötet, men skrev inte under, på grund av att de ska bli ordförande och att de hade val en vecka senare. Men vi kom överens om en restriktiv budget. Det här samarbetet kommer att fortsätta. Det var Storbritannien, Frankrike, Tysk-

land, Italien, Finland, Österrike och Nederländerna. Jag hade ledartröjan på första mötet. Nu tar Tyskland över. Vi har också haft möten på tjänstemannanivå i Stockholm i veckan.

Tillbaka till rådsmötet! Det var en A-punkt som var väldigt viktig för svensk sida men som vi tyvärr förlorade: frågan om att förlänga skyddstidsdirektivet från 50 till 70 år vad gäller upphovsrätten. Vi kämpade in i det sista med bilaterala möten och resor till flera länder i vår närhet, men det var två länder det föll på för att kunna blockera, så dess värre har man förlängt upphovsrätten till 70 år i EU. Jag beklagar detta starkt. Jag gjorde dock ett principiellt inlägg och fick stöd av många länder.

Vi pratade mycket om budgetramen. Ordföranden informerade om läget. Det var framför allt en formdiskussion, mindre en innehållsdiskussion vid detta tillfälle. Vi rekapitulerade vad som hade skett på det informella mötet i Sopot i juli och diskuterade också den kommande konferensen om MFF:n, som ska ske den 20–21 oktober och där ledamöter från alla parlament runt om i Europa ska vara med. Det är väl finansutskottet och EU-nämnden som kommer att utse vilka som representerar er.

Det var framför allt en diskussion om tidsramen. Vi tog på en informell lunchdiskussion ett beslut om att sätta budgetramen på sju år. Det har varit en diskussion om att förlänga den, till och med till tio år, men här var alla medlemsstater eniga om att den ska vara sju år och löpa från 2014 till 2020. Det var ett väldigt brett stöd för den föreslagna strukturen.

Jag och flera medlemsstater ifrågasatte att sammanhållningspolitiken inte har fått en egen rubrik. Här tror vi att det kan bli oerhörda sammanblandningar, speciellt för oss som förespråkar en restriktiv budget och inte vill slå samman exempelvis forskningsbudgeten med regionalpolitiken. Här vill vi ha separata kategorier; flera av oss protesterade och lyfte fram detta.

Flera, däribland Sverige, ifrågasatte att man har lagt en hel del stora EU-projekt utanför den budget som är föreslagen, exempelvis ITER, som flera ledamöter lyfte fram vid det förra EU-nämndssammanträdet, bland annat Gunnar Andrén.

Jag och flera medlemsstater ifrågasatte förslagen om ökad flexibilitet. Det handlar också om koppling till sunda statsfinanser. Har man en restriktiv budget kan man ha en ökad flexibilitet. Men detta är ingen restriktiv budget, och då måste man hålla på slantarna oerhört tydligt och minska graden av flexibilitet.

Vad gäller ekonomisk styrning var det en kort lägesbild som ordförandeskapet gav. Det blev ingen diskussion alls. Vad gäller Europeiska rådet gjorde ordförandeskapet en kort presentation av vad man då visste kommit upp på agendan, men det var ganska lite.

Anf. 3 JONAS SJÖSTEDT (V):

Herr ordförande! Min fråga gäller någonting som fanns på A-punktlisten häromdagen. Det gäller Kroatiens anslutningsfördrag. I samband med det gör man justeringar i protokollen även för Irland och Tjeckien efter den irländska folkomröstningen och Tjeckiens diskussion om medborgarstadgan. Jag undrar hur detta kommer att beredas vidare i samarbete med riksdagen, hur det kommer att hanteras. Mitt partis ståndpunkt är att man i samband med detta ska föra fram krav på att det till

Anf. 4 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP):

Herr ordförande! Som arbetet är fördelat i regeringen är det utrikesminister Carl Bildt som ansvarar speciellt för utvidgningsfrågorna. I och med att han kommer hit lite senare i dag kan det vara bra att ställa frågan till honom.

Anf. 5 ORDFÖRANDEN:

Vi lägger återrapporten till handlingarna.

Punkt 3 handlar om resolutioner. Sådana brukar vi bara notera. Vi noterar punkt 3.

Vi går över till statsrådet Annie Lööf och punkt 4, Sammanhållningspolitiken.

Anf. 6 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C):

Herr ordförande! God morgon, ledamöter! Det känns roligt att få vara här för första gången.

Kommissionens förslag till förordningar, hela sex stycken, har precis lagts fram. De kom till oss i går. Vi har bara hunnit börja granskningen av det omfattande materialet. Några kommentarer är vi dock beredda att ge redan vid den korta diskussion som förutses på det allmänna rådet på tisdag. En del av förslagen blev kända redan i somras med anledning av kommissionens meddelande om långtidsbudgeten för 2014–2020.

Den totala budgeten för sammanhållningspolitiken minskas endast marginellt, till 336 miljarder euro. Regeringen är kritisk till att reformerna och besparingarna inom sammanhållningspolitiken inte är mer omfattande. Vi vänder oss särskilt emot ett nytt mellanliggande mål mellan mål 1 och mål 2 för regioner med en bnp på mellan 75 till 90 procent av EU:s genomsnitt. Det blir dyrt och är heller inte i linje med att prioritera de mest behövande regionerna i EU. Eventuella övergångslösningar, menar regeringen, bör i stället vara begränsade till såväl tid som omfattning. Regeringen anser också att stödet till de mer utvecklade regionerna bör minskas betydligt.

Däremot är regeringen positiv till att kommissionen föreslår att en ökad andel av budgeten för sammanhållningspolitiken ska gå till territoriellt samarbete. Vi välkomnar också den särskilda budgetposten för de ultraperifera och de glesbefolkade regionerna. Det är den så kallade gleshetsbonusen från förra slutförhandlingen som nu finns med redan i förslaget från kommissionen, om än på en lägre stödnivå än under innevarande period.

Som kriterium för fördelningen av medel mellan medlemsstaterna för de mer utvecklade regionerna, tidigare mål 2, föreslog kommissionen att fortsatt ha befolkningstätheten som kriterium, det vill säga det så kallade gleshetskriteriet. Det är viktigt att detta kriterium finns kvar och ges tillräcklig tyngd, menar regeringen, eftersom det är viktigt för det svenska återflödet.

Vi ser också positivt på ett gemensamt strategiskt ramverk för sammanhållningspolitikens fonder, jordbruksfonden för landsbygdsutveckling och fiskefonden, och därmed en fortsatt strategisk inriktning. Vi tror

att det ökar förutsättningarna för synergi och också bidrar till att nå målen i Europa 2020-strategin för smart och hållbar tillväxt för alla. Förslaget om koncentration på ett antal mindre prioriteter ligger i linje med Europa 2020-målen. Det välkomnas också för att nå påtagliga resultat. Men vi måste även ge möjlighet att beakta regionala särdrag.

Förslagen om partnerskapsavtal och konditionalitet, det vill säga villkor som måste vara uppfyllda, är väl i grunden motiverade. Det skulle ge kommissionen ökade möjligheter att ställa krav på ett effektivt genomförande av programmen i de enskilda medlemsstaterna. Men det finns också en uppenbar risk att systemet blir komplicerat och att det leder till långdragna förhandlingar och en ökad administrativ börda. Därför måste villkoren vara transparenta, förutsägbara och möjliga att objektivt bedöma samtidigt som subsidiaritetsprincipen måste beaktas.

Nationell medfinansiering är en annan punkt som vi lyfter fram inledningsvis. Det är en grundläggande princip inom sammanhållningspolitiken som ger medlemsstaterna incitament för ökad effektivitet. Det bidrar också till att projekt med störst mervärde genomförs. Vi ser därför positivt på kommissionens förslag att sänka den maximala EU-finansieringen från 85 till 75 procent. Regeringen ställer sig däremot negativt till att tillfälligt öka EU:s medfinansiering för skuldsatta medlemsstater.

Vi anser fortsatt att fördelningen av medel mellan regionalfonden och socialfonden ska ske i förhandling med kommissionen med beaktande av situationen i respektive medlemsstat, inte att det ska fastställas i förordningen, som kommissionen nu föreslår.

Förvaltning och kontrollsystem föreslås bygga på gemensamma principer för fonderna. Det är positivt, menar vi, så länge politikområdenas särart respekteras. Proportionalitet och förenkling föreslås genomsyra genomförandet, men vi ser också att nya administrativa krav riskerar att gå i motsatt riktning.

Förhandlingarna om förordningspaketet inleds nu i nästa vecka i rådsarbetsgruppen för strukturella åtgärder. Det kommer att hållas möten varje vecka framöver. Vid allmänna rådets möte den 16 december avser det polska ordförandeskapet att summera förhandlingsläget.

Anf. 7 ORDFÖRANDEN:

Jag vill ställa en formfråga. Hur kommer riksdagen in i detta? Vi tillhör visserligen riksdagen, men det är näringsutskottet och finansutskottet som väl har ansvar i sak för frågan. Hur ser statsrådet på detta? Finns det någon färdplan?

Anf. 8 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C):

Som jag nämnde börjar nu behandlingen i rådsarbetsgruppen. De budgetära frågorna behandlas inte där, utan i en annan grupp som hantarerar EU:s långtidsbudget. Vi kommer nu snarast att arbeta fram en fakta-promemoria, som kommer att överlämnas till riksdagen. Jag kommer också löpande att hålla kontakt med näringsutskottet för att hålla dem informerade. Vi får anledning att återkomma till EU-nämnden inför det allmänna rådets möte om sammanhållningspolitiken i december. Jag kan också nämna att vi kommer att ha ett informellt regionalministermöte i Polen den 25 november på det här temat.

Det kommer att bli en lång förhandling som tar vid nästa vecka. Den kommer att bli klar tidigast i slutet av 2012 och kanske allra mest troligt våren 2013.

2011/12:4
7 oktober

Anf. 9 ORDFÖRANDEN:

Det är bra att näringsutskottet dras in så snart som möjligt.

Anf. 10 JONAS SJÖSTEDT (V):

Rent allmänt tycker vi i Vänsterpartiet att regeringen har en ganska bra prioritering. Man fokuserar på de områden som har lägst bnp per person och vill bevara ett kriterium för gles bosättning och ultraperifera områden. Men i nyhetsrapporteringen har man sett att kommissionen vill bygga in en sorts bestraffningsmekanism som bygger på den makroekonomiska utvecklingen i medlemsländerna.

Man ska kunna dra in regionalstöd om länderna inte följer de makroekonomiska rekommendationerna. Det har egentligen mer att göra med stabilitetspakten än regionalpolitik. Det är principiellt felaktigt att blanda de områdena. Åtminstone har det speglats så i massmedierna. Det är lite som att göra en känd pyroman till brandchef att låta kommissionen ha hand om makroekonomin.

Jag undrar vad regeringen har för bild av det och hur ni ställer er till den typen av tankegångar.

Anf. 11 MARIE GRANLUND (S):

Herr ordförande! Jag tackar statsrådet för informationen. Jag tror att det inte finns någon oenighet i den här församlingen om budgetrestriktivitet och att sammanhållningspolitiken måste stramas upp.

Jag skulle vilja höra vad statsrådet anser. Med de nya kriterier som kommer fram, kommer Sverige att komma i åtnjutande av möjlighet att få ett återflöde beträffande sammanhållningspolitiken? Det är väldigt viktigt framför allt nu när Europa håller på att delas upp i olika lag att man har en gemensam syn och att alla behandlas likvärdigt på självklart objektiva kriterier.

Det som vi tycker är väldigt viktigt här hemma med generell välfärdspolitik bör också omfatta sammanhållningspolitiken. Vi är nettobetalare, och då måste det också finnas en möjlighet till återflöde. Annars tror jag att legitimiteten kraftigt kommer att sjunka, om den nu kan sjunka mer, för det europeiska projektet.

Jag skulle vilja hänga på Jonas Sjöstedts fråga. Jag vill verkligen understryka att det måste vara oacceptabelt att använda sammanhållningspolitiken som bestraffning om man inte sköter ekonomin. Jag skulle också vilja höra statsrådets synpunkt på det.

Anf. 12 ULF HOLM (MP):

Herr ordförande! Tack så mycket, nya statsrådet, och välkommen till EU-nämnden!

Jag kan hålla med om de synpunkter som har lämnats tidigare. Jag kan också hålla med stora delar av regeringens position i den här frågan, som jag tror är väldigt viktig som en ingångspunkt.

Den stora sammanhållningsfonden har till syfte att stärka tillväxten och öka sysselsättningen, som det så fint heter. Jag saknar en punkt där. Miljö- och klimatfrågorna nämndes inte med ett enda ord.

Skapar man tillväxt och sysselsättning är det också viktigt att man har aktiv och bra klimat- och miljöpolitik så att de inte går emot varandra. Om Sverige driver att vi ska ha en väldigt hög svansföring inom klimatfrågorna i EU gäller det också att klimatsäkra sammanhållningspolitiken.

Vi hade uppe det med finansministern, tror jag, för ett antal månader sedan. Vi fick också ett underlag från Finansdepartementet om just detta med att klimatsäkra sammanhållningsfonden. Det är väldigt viktigt att man fortsätter på det spåret och tittar på de frågorna så att man inte får en politik som går emot de målen.

Det är viktigt att statsrådet lyfter fram det i diskussionen också på första mötet. Sedan har vi anledning att återkomma till många andra frågor längre fram, men det sparar vi.

Anf. 13 MARGARETA SANDSTEDT (SD):

Herr ordförande! Tack, statsrådet! Vi från Sverigedemokraterna anser inte att det är försvarbart att ha det stora omfördelningssystemet i EU. Som sagts tidigare skulle vi vilja skära ned på finansieringen av strukturfonderna och regionalpolitiken. Vi har avvikande mening på den här punkten.

Anf. 14 FREDRICK FEDERLEY (C):

Herr ordförande! Tack, ministern, för redogörelsen, och tack för att vi får komma in så tidigt i processen som dagen efter och att vi har börjat få texter på bordet.

Jag vill egentligen bara göra ett litet medskick. När det gäller pengar som kommer tillbaka till landet är det viktigt att det bygger på objektiva kriterier. Men det finns inget egenvärde i att man plockar hem en viss procentdel.

Som vi också har diskuterat med till exempel finansministern tidigare är det viktiga att vi har en omfördelningsprincip som bygger på att stärka dem som har det sämst och inte på att de rika plockar hem så mycket som möjligt. Där har regeringen haft en tydlig ståndpunkt tidigare. Jag vill bara ge mitt stöd till den.

Jag vet att det finns uppfattningar i nämnden som bygger på att man också ska plocka hem mer till de rika länderna. Hela poängen för oss i Centerpartiet med omfördelningen är just att de rika får betala mer till dem som har det lite sämre ställt.

Anf. 15 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C):

Herr ordförande! Tack för bra och viktiga frågor. Jag sade inledningsvis att vi precis har börjat analysera de sex förordningar som har kommit in. Vi är nu i en begynnande fas. Vi tyckte också att det var viktigt att komma och informera så snabbt som möjligt om läget.

Jag börjar med Ulf Holms fråga om miljö och klimat. Självklart finns det också med som en del i Europa 2020-strategin om en hållbar och smart tillväxt. Det är givetvis en fråga som kommer att vara med i förhandlingarna. Min inledning var en reaktion på de förordningsförslag som kom. Det är vad regeringen förhåller sig till i ett inledande skede.

Den fråga som Jonas Sjöstedt lyfte fram har varit oklar in i det sista. Vad vi kan se i det förslag som kommissionen nu lägger fram behöver vi analysera det djupare. Vi tar givetvis den frågan med oss. Vi behöver analysera det innan vi kan ge närmare besked.

Jag tog inledningsvis upp att det finns en uppenbar risk att systemet blir komplicerat och leder till långdragna förhandlingar. Det krävs också att villkoren som ställs är förutsägbara, transparenta och möjliga att objektivt bedöma. Det är viktigt att även subsidiaritetsprincipen beaktas i detta.

Jag går in på Marie Granlunds fråga om gleshet, strukturfonderna och medlen där. Det är viktigt att slå fast att kommissionens förslag innebär att alla regioner ska omfattas.

Jag vill också förklara varför jag lyfter fram just glesheten som viktig. I den modell som används för att fördela medel mellan medlemsstaterna finns ett gleshetskriterium. Det har gynnat hela Sverige. Det finns även en gleshetsbonus som gynnar framför allt norra delen av Sverige.

Både glesbygdsbonusen och gleshetskriteriet svarar för 40 procent av medelstilledningen i det svenska återflödet. Det är därför som det är så oerhört viktigt. Det är också därför som det är välkommet att de delarna finns med i ett inledande skede när kommissionen har lagt fram sina förslag.

Anf. 16 ORDFÖRANDEN:

Jag sammanfattar det som att det finns stöd för regeringens upplägg inför de fortsatta diskussionerna. Frågan kommer också att dyka upp i riksdagens fackutskott. Det finns en avvikande mening från Sverigedemokraterna som vill skära ned på regionalpolitiken. Marie Granlund vill komplettera.

Anf. 17 MARIE GRANLUND (S):

Jag vet inte om statsrådet svarade på frågan om villkorat stöd. Man var ute och sade att om man misskötte statsfinanserna skulle man straffas via sammanhållningspolitiken.

Anf. 18 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C):

Jag tyckte att jag besvarade din fråga i svaret till Jonas Sjöstedt. Vi har precis fått förordningarna. De ska analyseras, och vi ska återkomma närmare.

Anf. 19 JONAS SJÖSTEDT (V):

Det är ett tidigt stadium, och jag respekterar fullt ut att man måste titta i materien innan man positionerar sig helt. Det kan vara klokt. För oss är det en principiell fråga att inte blanda ihop makroekonomiska bestraffningssystem med regionalstöd. Vi kommer att ha svårt att stödja en position som innebär att man gör det. Det säger jag bara för att klargöra det även om vi inte har avvikande mening i det här skedet.

Anf. 20 ORDFÖRANDEN:

Jag tror att det är ganska klart. Jag behöver inte sammanfatta det en gång till. Vi tackar Annie Löf för i dag.

Vi går tillbaka till Birgitta Ohlsson och punkt 5, Tillväxtfrämjande åtgärder.

Anf. 21 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP):

Herr ordförande! Jag kommer att gå in lite mer på det under punkten Förberedelser för Europeiska rådet. Jag kan kort säga att i går ordnade det polska ordförandeskapet en tillväxtkonferens i Bryssel. Det håller på att skrivas ihop just nu. Så fort vi har det materialet kommer nämnden att få det.

Detta är något som vi ställer oss positiva till från svensk sida. I ett Europa som befunnit sig i och befinner sig i en tuff ekonomisk kris är det väldigt viktigt att ha starkare fokus på tillväxt och konkurrens. Det är något vi gläds åt oerhört mycket. Det handlar också om att lyfta fram frågor som utveckling av e-handel med mera och utveckla tjänstedirektivet. Det är saker som är centrala för den inre marknaden. Jag kommer tillbaka lite till det under punkten om ER.

Anf. 22 ORDFÖRANDE:

Detta är en informationspunkt. Vi tackar för informationen.

Vi går direkt till punkten 7, och sedan återgår vi till punkten 6. Punkten 7 handlar om det sjätte G20-mötet i Frankrike. Finns det något att säga där?

Anf. 23 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP):

Det kommer att vara så att Frankrike kommer att informera om upp-lägget i Cannes den 3–4 november. Vi får se vad som händer.

Anf. 24 ORDFÖRANDE:

Vi tackar för informationen.

Övriga frågor. Finns det någonting där? Nej.

Vi ber att utrikesministern kommer in.

Vi går tillbaka till punkten 6. Vi får se om vi behöver aktivera utrikesministern, men det är inte säkert.

Anf. 25 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP):

Det gäller förberedelser inför Europeiska rådet som äger rum den 17 oktober. Den här gången är ER bara ett endagsmöte. Nämnden har fått dagordningen. Dagen efter Europeiska rådet, den 18 oktober, kommer det att hållas ett toppmöte för euroländerna.

Det är ett ganska intressant fenomen vi ser just nu att euroländerna formeras alltmer samman. Samtidigt tycker vi att det är väldigt viktigt att hålla ihop ett EU-27-perspektiv, hela Europeiska unionen. Herman Van Rompuy kommer på kvällen den 17 oktober att ordna en middag där man försöker binda samman Europeiska rådet och eurotoppmötet.

Utkasten till slutsatser har tagits fram. Framför allt kommer det att handla om att förbereda G20. Sedan kommer det av naturliga skäl att vara fokus på ekonomiska frågor. Men det handlar också om att få fram en gemensam position för Europeiska unionens medverkan inför FN:s klimattoppmöte som sker i december i Durban.

I utkastet till dagordning förväntas det under middagen diskuteras den fortsatta hanteringen av den ekonomiska krisen. Utgångspunkten är ett underlag som tas fram av Herman Van Rompuy. Det har vi inte fått ännu. Vi får helt enkelt återkomma på den punkten.

Först till de ekonomiska frågorna. Från svenskt perspektiv är det i en tid av ökad protektionism viktigt att stå upp för frihandel klart och tydligt och att utveckla den inre marknaden. Därför tycker vi att det är glädjande att toppmötet just har fokus på tillväxt. Det handlar också om Europas globala konkurrenskraft och betydelsen av internationell handel.

I den här positionen är det väldigt angeläget att vi parallellt – samtidigt som vi arbetar med krishantering, som är det akuta – också ser till att lyfta blicken lite mer. Det är vår ingång i frågan. Det handlar om att långsiktigt stärka Europeiska unionens konkurrenskraft ur ett globalt perspektiv.

Som ni säkert har noterat har Sveriges statsminister Fredrik Reinfeldt tillsammans med Holland och Finland skrivit ett brev där man betonar vikten av långsiktigt tillväxthöjande åtgärder. Där lyfter man fram fem olika faktorer. Ni har fått ta del av detta, men jag vill kort påminna om dem. Det handlar om att stärka den inre marknaden, främja öppen handel och innovation, att minska regelbördan för företag men också att skapa en resurseffektiv ekonomi. Det är vad som är i fokus.

Klimatfrågan kommer att tas upp. Den kommer att diskuteras i Luxemburg av miljöministrarna på tisdag. Lena Ek kommer att komma till nämnden lite senare i dag och gå igenom det lite mer utförligt. Där förväntas att man på Europeiska rådet ska fastställa en gemensam position för EU inför klimattoppmötet i Durban.

Här är det otroligt viktigt från svensk sida att Europeiska unionen försöker att hålla fast en progressiv och tydlig linje. I en mycket klimattrött värld just nu behövs ett piggt Europa som står fast vid de viktiga värderingarna för framtiden.

Slutligen till G20. Det handlar om ER ska försöka enas om en gemensam position inför G20-mötet i Cannes den 3–4 november. Det kommer att vara en diskussion framför allt kring läget i världsekonomin och fokus på tillväxt och ekonomisk återhämtning. De inspel vi gör i denna fråga handlar mycket om att betona transparens och god framförhållning. Speciellt är det viktigt för länder som inte deltar i G20, som Sverige, att vi får in dessa perspektiv i ER.

Kort kan jag avslutningsvis också nämna att det är väldigt viktigt för oss att klimatfinansiering nämns i utkastet inför detta. Det är en angelägen fråga och något vi tydligt driver på.

Anf. 26 ORDFÖRANDEN:

Vi kommer att komma tillbaka till klimatfrågan och Durban under Lena Eks punkter.

Anf. 27 JONAS SJÖSTEDT (V):

Vi har fått ut utkastet till rådsslutsatser. Det är helt blankt under klimatrubriken, vilket man på ett sätt kan förstå eftersom beslut inte är fattat. Å andra sidan är det svårt att ta ställning till det om man inte ser innehållet. Jag tycker att det är viktigt att man i slutsatserna höjer målet till 30 procent till 2020 och att det framgår där.

Sedan innehåller slutsatserna också en liten lovsång till de olika ekonomiska styrpaketen – Euro plus-pakten, terminen och så. Den synen delar vi inte i Vänsterpartiet, så på denna punkt avviker vi från slutsatsernas innehåll. Jag tycker också att det finns ett drag av förnekelse av krisens allvar i slutsatserna. Man tar till exempel inte upp frågan om skuldavskrivning för Grekland. Det är klart att euroländerna kommer att diskutera detta, men det är ändå en ganska glättig bild som ges i slutsatserna, trots att den är pessimistisk.

Med den grunden, det vill säga 30-procentsmålet för klimatet och att man nämner Euro plus-pakten och de sex lagstiftningsförslagen så positivt, anmäler vi avvikande mening.

Anf. 28 EVA-LENA JANSSON (S):

Herr ordförande! Tack, statsrådet! Vi är några som gläds väldigt mycket åt att statsministern nu sett ljuset när det gäller tillväxt och jämställdhet. Min fråga är: Kommer detta att vara med i den här frågan? Jag kan nämligen inte utläsa det i brevet till Van Rompuy och Barroso.

Anf. 29 FREDRICK FEDERLEY (C):

Herr ordförande! Tack, ministern, för redogörelsen! Jag tycker att Jonas Sjöstedt har en poäng i att det kan vara en glädjefull ton, och det är väl viktigt i delar av den egna hyllningen och förträffligheten. Det är väl gott så om man vill ingjuta mod och kraft i det man lägger fram. Problemet är att man ofta tappar biten som gör att den gladare tonen blir trovärdig.

Det handlar om förtroendet för våra ekonomiska marknader och vår ekonomiska hantering – kanske inte just i Sverige, men hos många andra av våra kära vänner. Under ekonomisk politik skrivs bland annat att ekonomisk styrning ska diskuteras. Det är lite där jag känner att man inte får tappa den biten. I vår vilja att driva bra saker framåt får vi inte tappa den dagliga redovisningen av ekonomin. Det är förtroendeskapande att vi vet vilka siffror vi har på bordet och så vidare.

Jag vet att finansministern har lyft upp detta tidigare, men det kan inte nog understrykas. Förutom ett grundläggande förtroende för de europeiska marknaderna och hur vi sköter våra ekonomier nationellt och europeiskt kommer det inte att hjälpa med några framtida åtgärder, strukturförpacket eller insatser om vi inte får detta att fungera från första början.

Anf. 30 ORDFÖRANDE:

Vi kommer tillbaka till de ekonomiska frågorna under Susanne Ackum, och jag kan lova att den glättiga tonen kommer att försvinna då. Det kommer också upp med statsministern i nästa vecka.

Anf. 31 ULF HOLM (MP):

Herr ordförande! Tack för föredragningen, ministern! Jag saknade naturligtvis, vilket EU-ministern säkert kan misstänka, de skrivningar om klimatfrågorna som av naturliga skäl inte finns med. Även om de skulle finnas här skulle jag dock säkert vara besviken och fråga varför inte EU kan höja tonläget något och få med den gröna omställningen på ett bättre sätt. MP:s åsikter om hur mycket EU klarar av är att det är betydligt mer

än 20 procent. Vi skulle gärna vilja se att Sveriges regering driver en aktivare politik.

På denna punkt anmäler vi alltså avvikande mening, även om det inte finns någon text under punkten. Jag tror att ordföranden förstår.

Anf. 32 ORDFÖRANDEN:
Ordföranden förstår.

Anf. 33 PYRY NIEMI (S):

Tack, statsrådet! Jag anmäler ingen avvikande mening men vill göra ett medskick. Vi vidhåller att 30-procentsmålet ska gälla även som den svenska regeringens ståndpunkt. Det är inte obekant att vi framför det i olika sammanhang. Vi Socialdemokrater vill gärna att det ska synas och tydliggöras vid varje givet tillfälle.

Anf. 34 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP):

Det var en vid och bred typ av olika frågor som kom upp. Jag noterade att flera kanske mer hade kommentarer än enskilda saker de ville lägga särskilda yttranden eller reservationer på.

Jag instämmer i mycket av det riksdagsledamot Fredrick Federley tog upp. Det behövs hängslen och livremmar, och det är viktigt att man fortsätter med detta arbete. Vi har sett inte minst på de lagstiftningspaket som har kommit nu, kopplat till voteringen i Europaparlamentet häromveckan, att det finns en väldigt stor samsyn om att vi måste gå vidare på den fronten.

Eva-Lena Jansson tog upp frågor om jämställdhet. Där kan jag säga att det som kanske är det allra viktigaste just nu är att följa upp de mål vi fick igenom från svensk sida i EU 2020, det vill säga målet att kvinnor och män ska arbeta lika mycket. Det jobbar vi oförtrutet vidare med – både jag, statsminister Reinfeldt och Anders Borg. Det är, kan man säga, själva kuggen nu.

Här är det viktigt att följa upp. Vi har redan nu börjat studera de rekommendationer som kommissionen har tagit upp till enskilda länder. Det finns en del länder i Europa i dag där i praktiken 40 procent av den kvinnliga befolkningen inte arbetar över huvud taget. Det är viktigt att se, vilket också kan vara glädjande att säga, att mycket av det Sverige har gjort genom historien – avskaffad sambeskattning med mera – är sådant som EU lyfter fram som ett positivt inslag för att få fler kvinnor ute på arbetsmarknaden. Det är alltså något vi oförtrutet arbetar vidare med.

Flera frågor rörde klimat- och miljöaspekter. Lena Ek kommer senare under förmiddagen att redogöra lite mer i detalj för detta, men jag kan samtidigt nämna att det i det brev statsminister Fredrik Reinfeldt skrev tillsammans med Holland och Finland finns ett kapitel just om fokus på resurseffektivitet och att vi ska ha ett tydligt klimat- och miljöfokus. Det finns alltså med.

Jag kan dock också konstatera att det engagemang som fanns, kanske speciellt hösten 2010, bland många av våra EU-medlemsstatskamrater inte finns lika starkt längre. Det ska vi också vara medvetna om. Det gör att det blir väldigt svårt att gå vidare med en progressiv och tydlig linje. Knäckfrågan handlar mycket om rättsliga former och hur vi ska jobba vidare med en annan åtagandeperiod för Kyotoprotokollet. Det är något

som kommer att lyftas upp och diskuteras. Vi hoppas förstås att det ska bli en progressiv europeisk linje.

Jag tror att jag därmed har täckt upp det mesta. Det andra var, som jag uppfattade det, snarare synpunkter.

Anf. 35 ORDFÖRANDEN:

Jag sammanfattar som så att det finns stöd för regeringens upplägg inför de fortsatta diskussionerna om Europeiska rådets möte och dagordning. Det finns dock avvikande mening från Miljöpartiet beträffande 30-procentsmålet, det vill säga att man bör gå från 20 till 30.

Det finns också en avvikande mening från Vänsterpartiet om, som jag uppfattade det, att beskrivningen av den ekonomiska situationen är alltför glättig.

Det finns även ett medskick från Socialdemokraterna, också det med innebörden att man bör höja målet från 20 till 30 procent.

Därmed finner jag alltså att det finns stöd för regeringens upplägg inför de fortsatta diskussionerna.

Anf. 36 JONAS SJÖSTEDT (V):

Det är en helt riktig beskrivning av vår avvikande mening som ordföranden gör, men jag vill klargöra att vi också riktar kritik mot det stöd för Euro plus-pakten och terminen som finns. Vi har även samma kritik som Miljöpartiet vad avser 30-procentsmålet.

Anf. 37 ORDFÖRANDEN:

Okej. Med denna precisering går vi vidare.

Anf. 38 ORDFÖRANDEN:

Då är vi klara med Birgitta Ohlsson och hälsar utrikesministern välkommen till förhandlingarna. Det har tillkommit två punkter på dagordningen, nämligen Ukraina och Bosnien-Hercegovina.

Vi börjar med att fråga om det finns något att säga om återrapporterna eller om vi direkt ska lämna ordet till nämndens ledamöter för frågor. Det blir frågor.

Anf. 39 JONAS SJÖSTEDT (V):

Det gäller den fråga jag väckte lite för tidigt, till Birgitta Ohlsson, nämligen Kroatiens anslutningsfördrag. Det gick som A-punkt i går, vilket utrikesministern säkert är väl bekant med. Det ingick också en del korrigeringar vad gäller Irlands och Tjeckiens fördragsmässiga status via protokoll.

Vi menar att man ska föra fram frågan om ett socialt protokoll i samband med detta, när man ändå gör en justering av fördragets protokoll. Jag undrar dock på vilket sätt detta kommer att komma tillbaka till riksdagen och EU-nämnden. Var detta hela behandlingen av frågan?

Anf. 40 Utrikesminister CARL BILDT (M):

Av anslutningsfördraget?

Anf. 41 JONAS SJÖSTEDT (V):

Precis.

Anf. 42 Utrikesminister CARL BILDT (M):

Det kommer att komma tillbaka framför allt vad gäller ratificeringen. Till att börja med ska det undertecknas. Det senaste jag hörde var att det skulle undertecknas vid en ceremoni i Warszawa efter det europeiska toppmötet. Ett alternativ hade varit att det skulle ske vid toppmötet som väl är den 8 och 9 december, men nu talas det om en separat ceremoni något senare i Warszawa. Till kråksången hör att det blir kroatiskt val den 4 december. Då är det dock undertecknandet. Därefter ...

Anf. 43 ORDFÖRANDEN:

Det måste väl komma en proposition?

Anf. 44 Utrikesminister CARL BILDT (M):

Ja, vi lägger fram en proposition. Det tar lite tid, för allt detta måste översättas till svenska. Om vi lägger fram den på våren eller på hösten vet jag faktiskt inte, men det blir sedvanlig riksdagsbehandling. Det gäl-

ler för övrigt även de övriga fördragsjusteringar som nämns. Allt går till riksdagen.

Anf. 45 ORDFÖRANDE:

Finns det några ytterligare frågor? Om så inte är fallet lägger vi återrapporterna till handlingarna.

Som jag sade har Ukraina och Bosnien och Hercegovina tillkommit, men vi tar dessa två nya punkter på slutet. Vi börjar med en välbekant punkt, nämligen punkt 3, Fredsprocessen i Mellanöstern.

Anf. 46 Utrikesminister CARL BILDT (M):

Herr ordförande! Frågan om fredsprocessen i Mellanöstern är för att uttrycka saken mycket försiktigt inte direkt ny för nämnden. Vi har brottats med denna fråga i olika inkarnationer sedan 1948,>>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<.

Jag ska inte gå in i detaljerna i detta utan bara säga att det skede vi nu är inne i är baserat på det uttalande av den så kallade kvartetten som förhandlades fram, den 23 september. Det var i samband med de diskussioner som pågick i anslutning till FN:s generalförsamling i New York. Vårt fokus är att försöka återuppta fredsförhandlingar så snabbt som möjligt. Alldeles bortsett från allt annat är det bara det som kan leda framåt.

Med det sagt är detta inte alldeles enkelt. Det är klart att vi från EU:s sida när det förhandlades om kvartettuttalandet gärna hade sett att det lite tydligare hade definierat parametrarna i olika hänseenden för de förhandlingar som ska ske. Det var då inte möjligt. >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

Vi var i alla fall rätt nöjda med att vi fick ett uttalande som är rätt tydligt när det gäller tidtabellen och att de verkligen ska komma i gång med direktförhandlingarna. Det utkast till conclusions som ligger framför er handlar just om detta – att vi ska försöka ge allt stöd vi kan. Det ska vara ett kvartettmöte på söndag i Bryssel, där man ska försöka följa upp detta ytterligare och se om man kan gå framåt.

Vad som dessutom har lagts till stödet för kvartettuttalandet här är en formulering angående bosättningspolitiken, självfallet. Det är i och för sig ingen nyhet i detta, men alldeles omedelbart efter kvartettuttalandet kom ett israeliskt besked om utökade bosättningar i östra Jerusalem, och det är klart att det var någonting som kom att underminera de ansträngningar som kvartetten har gjort.

I övrigt kan man säga att det pågår en diplomatisk process med att försöka få både palestinierna och israelerna att acceptera vad kvartetten har sagt och acceptera tidtabellen. Jag ska inte alldeles döma av hur detta har utfallit, men man kan säga att det föreligger tveksamheter på bägge sidor i olika avseenden. Jag vill alltså inte påstå att vi är där, men det är det som är inriktningen på EU:s ansträngningar, och det är det vi stöder.

Anf. 47 JONAS SJÖSTEDT (V):

Herr ordförande! Först ska jag säga att jag tycker att det är positivt att det är så tydliga skrivningar om bosättningarna i förslaget till uttalande eller slutsatser här, alltså att man riktar denna tydliga kritik.

Sedan anser vi att Sverige i ministerrådet bör väcka och driva frågan om att klargöra att EU kommer att erkänna Palestina som stat – att vi uttalar oss för detta inom ramen för den process som pågår i FN. I den mån regeringen inte är för detta menar vi att vi har en avvikande mening på denna punkt.

Anf. 48 Utrikesminister CARL BILDT (M):

Inom ramen för den process som pågår ... Menar du erkännande i FN, eller vad sa du?

Anf. 49 JONAS SJÖSTEDT (V):

Vi vill uppmana medlemsstaterna att erkänna Palestina som stat. Det pågår en process i säkerhetsrådet och så småningom i generalförsamlingen för detta.

Anf. 50 MARIE GRANLUND (S):

Ordförande! Jag tackar utrikesministern för redogörelsen. Också vi tycker att det är positivt att man så starkt betonar aversionen mot de nya bosättningarna; de är fruktansvärt provokativa.

Däremot hade vi velat att Sverige skulle driva frågan om att erkänna Palestina och inom EU agera för att ta ställning för ett FN-medlemskap. Där har vi alltså avvikande mening.

Anf. 51 ULF HOLM (MP):

Ordförande! Jag tackar utrikesministern för föredragningen. Även vi anser att texterna om bosättningspolitiken är bra, skarpa, tydliga, och har inget att kommentera där.

Vi saknar dock att den svenska regeringen inte tycks vara inne på att vilja erkänna Palestina som stat. Det är något som vi borde driva, och därför har också vi avvikande mening på denna punkt.

Anf. 52 Utrikesminister CARL BILDT (M):

För att klargöra det hela, så att vi vet vad vi sysslar med, är vi nu riksdagens EU-nämnd, och det visar våra ställningstaganden i Europeiska unionen. Det är möjligt att ni i dessa hänseenden är mer anhängare av överstatlighet än jag var medveten om tidigare, men jag föredrar att betrakta erkännandepolitiken som en nationell angelägenhet. Om ni vill göra den kommunitär får vi ta det till prövning, men där är vi inte ännu.

FN-historien handlar egentligen inte om detta. Den handlar om medlemskap i FN, ja, och då kan man säga att av detta skulle följa medlemskap. Men inte heller det är föremål för EU:s ställningstagande. Vi varken kan eller bör ta ställning till hur säkerhetsrådet ska hantera frågan, och den ligger ju där.

Palestinierna beslutade sig för att ansöka om medlemskap>>>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<< De valde den vägen i alla fall, och då valde vi vägen via kvartetten att försöka få i gång fredsförhandlingar. Det är så det förhåller sig.

Anf. 53 MARIE GRANLUND (S):

Det som utrikesministern säger om EU är självklart riktigt, men frågan gäller vad som ska vara Sveriges röst på mötet. Där har vi möjlighet att ha en synpunkt, nämligen att vi tycker att det är tråkigt att den svenska regeringen inte aktivt driver frågan om ett medlemskap.

Vi har kunnat läsa i tidningarna att till exempel Sarkozy går ut och driver den frågan, och vi hade verkligen uppskattat om Sverige varit en röst i detta, som en påtryckning för att åstadkomma en fredsprocess.

Anf. 54 JONAS SJÖSTEDT (V):

Jag tror inte att man ska göra diskussionen onödigt formalistisk, utan det handlar om att inta en politisk position. Det gör EU hela tiden i olika utrikespolitiska frågor, även i den här typen av frågor. Nu är det här fallet ovanligt svårt i och med att EU är starkt oenigt vad gäller Palestinas status inom FN-systemet och i synen på en framtida palestinsk statsbildning.

I en sådan situation av politisk oenighet menar jag att Sverige ska inta en tydlig politisk position i förhandlingarna. Det är vad det i klartext handlar om. Därför vidhåller vi vår avvikande mening.

Anf. 55 ULF HOLM (MP):

Herr ordförande! Som utrikesministern sade har vi talat om den här frågan i många år, och hittills har vi inte lyckats nå en lösning. Därför tycker jag att det är märkligt att utrikesministern så tvärsäkert säger nej till ett slags lösning, när man har en tydlig position. Det är möjligt att utrikesministern vet mycket mer än vi andra om spelet och diskussionerna – det tycker han säkert – men jag menar nog att det är en viktig positionsförändring vad gäller politisk åsikt om Sverige och andra länder driver på i en viss riktning. Det ger effekt på texterna och på hur frågan framförs.

Om vi tycker att det kan vara ett riktigt steg förbehåller vi oss rätten att tycka det utan att för den skull tycka att EU ska ha mer makt. Det handlar om politiska diskussioner, och de är mycket tydliga. Vi vidhåller vår avvikande mening.

Anf. 56 Utrikesminister CARL BILDT (M):

Betyder den avvikande meningen att ni vill att jag ska gå till EU och kräva att EU fattar beslut om att EU ska beordra Sverige att erkänna? Det tänker jag inte göra. Det har att göra med att jag inte anser att det ligger inom EU:s kompetens, utan det avgör vi själva.

Låt mig säga att när det gäller erkännandefrågan har ett rätt stort antal EU-stater redan erkänt Palestina. Det gäller i huvudsak de så säga ex-sovjetiska staterna. De ligger kvar på den positionen sedan Warszawa-paktstiden, för att vara mer exakt.

Något beslut från någon EU-medlemsstat att i nuvarande läge gå vidare med ett unilateralt eget erkännande har över huvud taget icke förekommit. Det som har diskuterats är bara den så kallade observatörsfunktionen, den uppgraderade observatörsfunktionen, i Förenta nationerna. Den har diskuterats, och den fortsätter att diskuteras. Det är en del av den förhandlingsmateria som nu finns – eller rättare sagt som kanske hade

funnits om palestinierna valt att gå vägen via generalförsamlingen,>>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<.

Nu valde palestinierna att i stället gå vägen via säkerhetsrådet och fullt medlemskap. >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<För att nå fram i säkerhetsrådet krävs av de femton medlemmarna att nio är för, och även om nio är för måste dessutom samtliga permanenta medlemmar rösta. >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

För närvarande är det inte nio stater som stöder förslaget, och därmed är frågan de facto begravd i säkerhetsrådet under en tid som kan vara relativt lång, och därmed finns den inte heller för ögonblicket på generalförsamlingens agenda. Det kan inte uteslutas att frågan i ett senare skede återkommer på generalförsamlingens agenda, och då är vi tillbaka i diskussionerna om olika typer av förhöjd status inom de ramar som generalförsamlingen kan fatta beslut om. Under mellantiden strävar vi efter att få i gång fredsförhandlingar, för det är bara fredsförhandlingar som kan lösa frågan om bosättningar. Frågekomplexet är alltså centrerat kring i första hand gränser och säkerhet.

Låt oss vara realistiska. >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

Det är först när vi får en överenskommelse, som innebär att man drar den där linjen på marken som avgör vilka bosättningar som måste utrymmas och vilka som möjligtvis kan vara kvar, som vi kan få stopp på en utveckling som riskerar att erodera alla förutsättningar för det palestinska statsbygget. Det är det som gör att vi nu prioriterar fredsförhandlingarna och försöker få i gång dem.

Är vi då övertygade om att detta kommer att lyckas? Nej, på intet sätt. Innebär det att man inte ska försöka? Nej, så är det inte heller. Vi har försökt sedan 1948. Har det varit meningslöst? Nej, för vi befann oss i ett skede för inte så länge sedan då jag var betydligt mer optimistisk. Det här är den enda väg vi kan få någorlunda håll på en utveckling som annars riskerar att skapa fundamentalt nya och mycket värre förutsättningar i Mellanöstern.

Mycket av det vi diskuterar i andra fall har ingen större betydelse i detta sammanhang. Därför tycker jag att det är viktigt att vi bibehåller diskussionerna från EU:s sida. EU är nu en relevant aktör, på ett annat sätt än tidigare, och är man en relevant aktör ska man också ha ett antal kort som man kan spela i olika lägen – morötter och möjligtvis även andra instrument som vi kan ha gentemot bägge parter. Har vi det inte gentemot bägge parter förlorar vi vår möjlighet att manövrera frågan framåt.

>>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

Anf. 57 ORDFÖRANDEN:

Jag sammanfattar på följande sätt. Nu ska utrikesministern åka till ett möte, och om jag uppfattade den avvikande meningen från Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet rätt är den likalydande. Den lyder ungefär så att ni menar att den svenska regeringen ska inta positionen att Palestina erkänns som stat. Med den avvikande meningen finner jag att det finns stöd för regeringens position inför de fortsatta förhandlingarna.

Vi går till punkt 4, Det södra grannskapet. Det är en lång punkt. Ska vi ta den land för land eller vill utrikesministern inledningsvis säga något allmänt?

Anf. 58 Utrikesminister CARL BILDT (M):

Vi tar den land för land.

Låt oss börja med Syrien. Det finns egentligen inte så mycket att säga på denna punkt. Jag tror att nämnden är väl förtrogen med materia, även om det var ett tag sedan vi träffades runt detta bord.

Det har hänt rätt mycket i denna del. Framför allt har sanktionsfrågan varit en väldigt rörlig materia. Vi vidtog en lång rad sanktionsbeslut före sommaren. Därefter var den 18 augusti ett viktigt datum, då vi i ganska starka ordalag fördömde agerandet och sade att president Assad måste stiga åt sidan, vilket var den diplomatiska formulering som det hela till slut landade i.

Den 2 september beslutades om restriktioner mot inresa samt frysning av tillgångar, vilket även kom att tillämpas på ytterligare personer och företag. Då kom också det viktiga beslutet att förbjuda inköp, import eller transport av råolja och petroleumprodukter från Syrien. Det rör sig om ungefär en tredjedel av hårdvalutainkomsterna för Syrien.

Vid denna tidpunkt upphävde vi också det samarbetsavtal vi tidigare haft. Vi har för övrigt, som ni vet, haft ett associeringsavtal som färdigförhandlades under det svenska ordförandeskapet, men de var aldrig intresserade av det, bland annat för att det innehöll bestämmelser om mänskliga rättigheter. De var rädda för att vi skulle insistera på att dessa faktiskt tillämpades. Därmed kom avtalet aldrig att träda i kraft, vilket man i efterhand får säga är beklagligt.

Den 10 oktober fattas beslut om sanktioner mot Syrian National Bank, som i teknisk mening är ett delvis nytt sanktionsupplägg. Den 23 september fattades beslut om att inkludera sanktionerna mot investeringar och prospektering i raffinaderier inom oljesektorn. Det är sanktionssidan, det instrument vi disponerar.

På den mer diplomatiska sidan är nämnden förtrogen med det som inträffat genom FN:s säkerhetsråd, där vi häromdagen fick ett veto från Ryssland och Kina gällande den resolution som framför allt EU-länderna hade lagt fram. Det finns många skäl till att det blev så. Det handlar delvis om Syrien, delvis om svallvågorna efter kontroverserna om tillämpningen av resolution 1973 angående Libyen.

Därutöver ska nämnas det samarbete vi har med olika regionala aktörer, där den mest betydelsefulla vad gäller kontakter med olika delar av den syriska oppositionen självfallet är Turkiet. Det har varit en serie möten, först i Antalya och därefter i Istanbul, där den syriska framför allt externa men i någon utsträckning också interna oppositionen börjat formera sig. Vi noterar detta i Council Conclusions som ”a positive step forward”, och uppmanar dem att fortsätta den fredliga vägen med demokratiska värderingar. Formuleringen ”demokratiska värderingar” syftar på att det är viktigt att i detta sammanhang undvika att de faller in i olika sektaristiska motsättningar. Tendenser till det finns, >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<och det kan leda till en utveckling som blir ännu värre.

Det är vad jag har att säga om texten. Sedan kan man säga nästan hur mycket som helst om Syrien.

2011/12:4
7 oktober

Anf. 59 ORDFÖRANDEN:

Finns det några synpunkter eller frågor? Nej.
Vi går vidare till Libyen.

Anf. 60 Utrikesminister CARL BILDT (M):

Även det är bekant materia. Här kan man säga att vi befinner oss i ett mellanskede. Det förekommer förstås fortfarande strider i Sirte och Bani Walid, som stället heter men som jag inte är närmare förtrogen med. Där fortsätter striderna, men i huvudsak har situationen konsoliderats i den meningen att Gaddafiregimen förlorat nästan allt fotfäste.

Däremot har TNC ännu inte etablerat sig till fullo som den övergångsregering som de måste formera relativt snabbt. Det har delvis sin bakgrund i det rätt snabba övertagandet av Tripoli. När det väl började gick det mycket snabbare än de flesta hade förväntat sig. Det gjordes av andra väpnade grupperingar än de som låg direkt under Bengazis kontroll, delvis av olika väpnade grupperingar. Nu handlar det om att säkerställa den fullständiga kontrollen över Tripoliområdet och få någon typ av integration mellan Bengazioperationen, som TNC ju anser sig vara, och de olika Tripolibaserade grupperingarna.

Det har gått lite långsammare än vad vi hade hoppats på. Det är klart att det i någon utsträckning påverkas av osäkerheten om vad Gaddafi finns och de pågående striderna.

Men som ni ser här i texten hoppas vi att de snabbt ska etablera denna regering och att den ska vara *inclusive*. Vi noterar också det som pågår i övrigt – tillgångarna som så att säga avfrysas och det arbete som nu pågår för att ge dem hjälp. Det är en FN-mission under ledning av en man som heter Jan Martin – jag träffade honom i New York just innan han avreste till Tripoli och etablerade sig där – som ska förbereda detta och som sedan kommer att återkomma. De är än så länge lite handikappade av att det inte finns någon tydlig motpart på den libyska sidan så länge en regering inte är etablerad.

Vi har från EU sagt att vi så att säga ska plugga in i detta så snabbt det över huvud taget är möjligt. Libyerna ska formulera sina krav och önskemål. Det ska formuleras genom FN-systemet. Sedan pluggar EU in i detta och även Sverige, dels via EU när det gäller det konkreta och det operativa, dels via FN-systemet och det internationella humanitära systemet där vi är den största bilaterala finansiären över huvud taget i Europa och en av de stora finansiärerna i världen av de olika humanitära operationerna. Vi utför dem inte själva utan vi är finansiärer.

Det är i stort sett detta som kan sägas om Libyen.

Anf. 61 ULF HOLM (MP):

Herr ordförande! Jag tackar utrikesministern för detta.

När det gäller de olika parterna i Libyen, i Tripoli, undrar jag om det finns någon risk för att de börjar strida mot varandra. Det har tidigare spekulerats om att den risken skulle finnas och att det kan göra att detta försenas och att det blir en övergångsregering. Finns det något sådant med i bilden?

Anf. 62 Utrikesminister CARL BILDT (M):

Jag är smickrad av frågan. Jag önskar att jag visste svaret. Det enkla svaret på frågan är att det är klart att det finns en sådan risk. Det finns det alltid i sådana här situationer. Hur stor är den? Man kan säga att den information som vi får från Tripoli och som vi alla får via medierna är att det verkar lugnt. Samtidigt får vi information om att Tripolis militära kommitté finns på ett ställe, Tripolis revolutionära militära kommitté på ett annat ställe och någonting annat på ytterligare ett annat ställe som bemannar olika typer av vägspärrar. Det är klart att det ligger en risk i detta.

Avsikten från TNC:s sida var att man för att undvika ett säkerhetsvakuum – det är Bagdad 2003 som ligger bakom detta – skulle använda den gamla regimens polis, det vill säga inte göra sig av med den gamla regimens instrument utan kanske byta ut chefer och sedan se till att poliserna på gatorna upprätthåller ordningen. Jag har fått ett intryck av att det har fungerat så där.

Även om de risker som jag har nämnt finns när det gäller Tripoli finns det inga tecken på att någonting har brutit ut. Men det är klart att det har försvårat och fördröjt regeringsbildningen. Jag tror att riskerna egentligen är större om man vidgar perspektivet ut över landet och framför allt de sydliga delarna av Libyen som vi vet mycket mindre om, det så kallade Fezzanområdet som är mycket mindre befolkat. Här finns tuareger, olika berber och olika intressen som historiskt sett har haft andra agendor.

Jag kan nämna att ett av de stora bekymmer som finns på den internationella horisonten, i internationella kretsar, vad gäller Libyen är de mycket omfattande vapenförråd som har plundrats. Man kan säga att redan under det pågående kriget var det så att medan den offentliga uppmärksamheten var på huruvida det smugglades vapen *in* i Libyen gällde vår oro snarare att det smugglades vapen *ut* ur Libyen. Det var också rätt avancerade saker som försvann ut i regionen. Det är framför allt centrerat till den osäkerhet som finns i de södra delarna av landet.

Allt detta leder till att vi har ett mycket starkt intresse av att det så snabbt som möjligt etableras en fungerande libysk regering. Men för att den ska vara fungerande måste den vara *inclusive*, som det så vackert heter, alltså att den måste inkludera alla de olika företrädarna för alla de olika grupperingarna. Historiskt sett har det inte varit alldeles enkelt i Libyen med de historiska motsättningar som finns mellan olika regioner i ett land som geografiskt är mycket större än vad vi oftast föreställer oss.

Anf. 63 ORDFÖRANDE:

Vi går vidare till Tunisien.

Anf. 64 Utrikesminister CARL BILDT (M):

Vi har inga papper som gäller Tunisien.

Catherine Ashton kommer att rapportera. Hon deltog i högnivådialogen för två tre dagar sedan. Det var både Catherine Ashton och Štefan Füle, en delegation från Europaparlamentet och en mycket bred och hög näringslivsdelegation från olika europeiska företag som hade en endagspanel med den tunisiska regeringen för att komma i gång med hjälpverksamheten i olika sammanhang.

Tunisien ska ha val den 23 oktober till den konstituerande församlingen. Tecknen inför det är i allt väsentligt goda. 81 partier deltar i valet, vilket kan leda till viss förvirring hos väljarna, i synnerhet som jag förstår att valprogrammen i allt väsentligt är identiska. Opinionsundersökningar tyder på att det islamistiska partiet stöds av ungefär en fjärdedel och de andra partierna så att säga ned från det. Den konstituerande församlingen ska verka under en tid in i nästa år då det blir parlamentsval och därefter presidentval.

Det bekymmersamma också i Tunisien är självfallet ekonomin. De ekonomiska förutsättningarna i Tunisien är inte dåliga. Detta var ett sekulärt land som hade kommit rätt långt i reformpolitiken. Men det är fortfarande 30–40 procents ungdomsarbetslöshet, och turismen har i stort sett upphört.

Cecilia Malmström var här i går. Hon berättade att EU har fått ca 60 000 flyktingar från Tunisien, och det är i allt väsentligt välutbildad arbetskraft från hotell- och turistsektorn som bara finner att det inte finns några jobb. Då är det bättre att ta sig till Frankrike där de, efter visst motstånd, självfallet tas emot med öppna armar eftersom det är kompetenta och duktiga människor. Men det är precis den typen av människor som Tunisien skulle behöva just nu. Det var därför som det var ett stort inslag av näringslivsföreträdare i delegationen som var i Tunis häromdagen.

>>> *Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen* <<<

Anf. 65 ORDFÖRANDEN:

Vi går vidare till Egypten.

Anf. 66 Utrikesminister CARL BILDT (M):

Jag skulle kunna ta Tunisienbilden och förstärka alla de oroande delarna och försvaga de positiva. Då hamnar vi ungefär i den egyptiska utvecklingen.

Anf. 67 ORDFÖRANDEN:

Det är ännu fler partier.

Anf. 68 Utrikesminister CARL BILDT (M):

Det vet vi inte än. Jag tror inte att de har registrerat detta än. Men man kan säkert utgå från det.

Egypten går mot ett något otydligt val som ska äga rum i olika omgångar. Det börjar i slutet av november och sträcker sig fram till mars. De har segmenterat valen i olika delar av landet. Vi har svårt att föreställa oss hur den valrörelsen egentligen går till när man gör på det sättet. Men det är så det är. De ska göra en ny konstitution, och därefter – oklart när – är det både parlamentsval och framför allt presidentval som förmodligen ska ske någon gång under den senare delen av det kommande året.

Men här är otydligheten också stor från militärrådets sida när det gäller hur den faktiska övergången ska gå till. Det leder till att spänningarna i det egyptiska politiska systemet hela tiden ökar. I Egypten är också den ekonomiska nedgången kraftigare än i Tunisien. Jag tror att jag tidigare

har sagt att turismen var 12 procent av bnp. Det är rätt mycket. Även om en viss mycket marginell återhämtning har skett i fråga om ryssar är det fortfarande dåligt. Den sociala oron med strejker och annat i olika typer av industrier leder också till att det hela fungerar dåligt.

Landet har en hygglig valutareserv, men den töms relativt snabbt.
>>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

Men, som vi har sagt tidigare, vad som inträffar i Egypten, arabvärldens ledande land med 85 miljoner människor, kommer att avgöra mycket av framtiden för hela den arabiska våren eller uppvaknandet. Vårt engagemang i Egypten måste därför vara konstant och starkt, även om vi är medvetna om övergångstidens rätt betydande svårigheter.

Anf. 69 JONAS SJÖSTEDT (V):

Ordförande! Det är ett besvärligt läge i Egypten, och det är svårt att veta om det är gryning eller skymning i fråga om den politiska utvecklingen. Militärrådet styr fortfarande, militärdomstolarna dömer civila personer, politiska fångar sitter i fängelserna, och man kan knappast säga att pressen är fri eftersom det finns en kontroll av den.

Jag tycker att det är viktigt att man är mycket tydlig från EU:s sida med att man villkorar djupare ekonomiskt samarbete med att Egypten frångår framför allt undantagslagarna och gör reella demokratiska framsteg eftersom det verkar som om det är de gamla strukturerna som styr bakom kulisserna.

Det är naturligtvis svårt att tvinga ett land att ta emot valobservatörer. Men det är klart att det finns stora farhågor om att valet kommer att fuskas bort på ett eller annat sätt om man inte får dit dem. Jag tycker därför att det är en viktig fråga att prioritera.

Anf. 70 Utrikesminister CARL BILDT (M):

Jag delar i allt väsentligt den observationen. Vi försöker självfallet, också tillsammans med amerikanerna, få fram valobservatörer. I avsaknad av detta ger vi ett mycket tydligt stöd till att det sätts upp nationella oberoende valobservationsgrupper. Vi har erfarenhet av detta i andra länder. Jag kommer ihåg att det i Serbien på den tiden var den väg som man gick, och det gick relativt väl. Egypten är mer komplicerat i detta hänseende.

Det är bekymmersamt att undantagslagarna fortfarande är i kraft och att de dessutom tillämpas med militärdomstolar. Detta har vi framfört från EU:s sida med betydande kraft.

Framför allt tycker jag att det är viktigt att få en klarhet i tidtabellen för den demokratiska övergången. Det som jag uppfattar rätt tydligt när jag träffar olika egyptiska företrädare är denna oklarhet och denna osäkerhet om vad som ska hända. Det genererar i sin tur nya motsättningar och ny osäkerhet. Jag tror att det behövs en klarhet om en tidtabell som leder fram till presidentval. >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<< som kan förklara de umbäranden som landet går igenom ekonomiskt när man har denna demokratiska övergång. Intill dess att vi har denna klarhet i tidtabell finns det risk att osäkerheten kommer att tillta. Detta säger vi till dem, och det gör även amerikanerna, >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<. Men det viktigaste är att framför allt turkarna är mycket engagerade i

detta sammanhang. Premiärminister Erdoğan var där och höll ett anfö-
rande om vikten av en demokratisk och sekulär stat som, såvitt jag för-
står, gick på tv ut till varje liten by i hela det väldiga egyptiska landet och
hade därmed ett genomslag som våra uttalanden kanske inte riktigt har
fått än.

Anf. 71 ORDFÖRANDEN:
Talar Erdoğan arabiska?

Anf. 72 Utrikesminister CARL BILDT (M):
>>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

Anf. 73 ORDFÖRANDEN:
Det var en utvikning.
Nästa fall är Jemen.

Anf. 74 Utrikesminister CARL BILDT (M):
Ja, nästa fall är Jemen. Vi konstaterade i går att detta är det femte ut-
talandet som vi antar om Jemen under detta år. Jag ställde mig frågan: Är
det inte så att vi devalverar uttalandenas värde när vi gång på gång säger
till Jemen att de nu ska bli bättre och följa fredsplanen? >>> **Hemlig
enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

Det är ett synnerligen bekymmersamt läge i Jemen. Det konstaterar vi
alla. President Saleh har återvänt efter sin sjukdom och konvalescens i
Saudiarabien. Det som vi fortfarande vill är att han ska ansluta sig till det
fredsinitiativ som >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och
sekretesslagen** <<<kom från gulfstaterna. Vi ser inga tecken på att detta
kommer att ske. Men vi fortsätter att med diplomatiska och andra medel
försöka verka i denna riktning.

Realistiskt sett kan man säga att de instrument som vi har till vårt för-
fogande när det gäller att påverka utvecklingen i Jemen är rätt begrän-
sade.

Anf. 75 ORDFÖRANDEN:
Jag sammanfattar punkt 4 om det södra grannskapet. Det finns stöd
för regeringens position och för regeringens upplägg i de fortsatta för-
handlingarna under denna punkt om det södra grannskapet.
Vi går vidare till punkt 5, Vitryssland.

Anf. 76 Utrikesminister CARL BILDT (M):
Jag tror att det kommer att formuleras som en sammanfattande punkt
som är rapportering från toppmötet med det östra grannskapet, och då
kommer det att bli en diskussion om Vitryssland och Ukraina. Det kan
därför finnas skäl att säga något om det samtidigt.

Det är inte conclusions i någon del, men vad gäller Vitryssland forts-
ätter den ekonomiska och finansiella kräftgången. Lukasjenko är mycket
i behov av finansiella medel. >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlig-
hets- och sekretesslagen** <<<

På den politiska sidan har det förekommit vissa trevare från Luka-
sjenkoregimens sida gentemot EU men inte mycket mer än så. Vårt bud-

skap har varit tydligt till olika företrädare för regimen att intill dess att ni släpper samtliga politiska fångar finns inga förutsättningar för någonting, inte ens för några samtal, men om ni släpper ni de politiska fångarna finns det anledning att börja diskutera vägen till fria och rättvisa val.

Lukasjenko ska ha parlamentsval nästa år, i alla fall enligt sin egen tidtabell, så om han skulle släppa de politiska fångarna får vi ge oss in i den typen av diskussion med honom, det vill säga om det finns förutsättningar för att åstadkomma fria och rättvisa val.

Där är vi ännu inte. Det ska dock noteras att huvuddelen av de politiska fångarna har släppts. Nu är det ett tiotal som återstår. Vi vet inte om detta kommer att ske, men den diskussion som också var i anslutning eller i marginalerna till toppmötet i Warszawa var med denna inriktning: Släpp de politiska fångarna – intill dess ingenting. Släpper han de politiska fångarna får vi inrikta oss på att se om det finns förutsättningar för fria och rättvisa val.

>>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<med en allt närmare konsolidering av integrationen mellan Ryssland, Vitryssland och Kazakstan. Det är klart att här pågår en dragkamp på ett eller annat sätt.

Om Ukraina kommer vi att ha en diskussion, och det är centrerat kring slutskedet i förhandlingarna om associationsavtalet och förhandlingarna om det så kallade deep and comprehensive free trade agreement.

De förhandlingarna har varit rätt komplicerade under vissa skeden men har gått relativt snabbt framåt, och vi befinner oss nu i slutskedet med möjligheten att slutföra förhandlingarna. Om allt annat skulle gå bra >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<< ska president Janukovitj komma till Bryssel i slutet av månaden för att slutföra förhandlingen. Sedan ska det då göras till föremål för parafering mer formellt i samband med toppmöte mellan EU och Ukraina mot slutet av året.

Vi har haft en del synpunkter på den politiska utvecklingen. Det centreras kring rättegången mot Julija Tymosjenko, även om det också finns andra rättegångar som ger upphov till bekymmer. Vi har också haft anledning att ha synpunkter både på processen mot och substansen i den nya vallag man håller på att ta fram, även om det ännu inte är avslutat.

Här är signalerna dock blandade och skiftande. Tillsammans med kommissionären Štefan Füle och Elmar Brok från Europaparlamentet hade jag ett mycket långt samtal med president Janukovitj för några veckor sedan. >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

>>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<Det har sin bakgrund i att en dom i Tymosjenkomålet kan komma att fällas på tisdag. Det handlar om någon konstig administrativ strafflag av något slag, där straffskalan börjar med sju års fängelse.

>>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

Det hon är åtalad för i det här sammanhanget är att hon i förhandlingarna om gasavtalet med Ryssland, i slutskedet av sin premiärministertid, inte följde de administrativa rutinerna för hur man ger instruktioner till delegationer fram och tillbaka i samband med om hon skulle underteckna eller inte underteckna.

Det där kan man säkert ha synpunkter på. I motsvarande svenskt fall, om vi hade några sådana bestämmelser vilket vi väl inte har, så skulle det inte kunna bli fråga om speciellt mycket. Men jag tror inte att vi har det.

Här är det fullständigt groteskt. Även om man tittar på den formella anklagelsen handlar det om någonting som är rätt bagatellartat, och så ska det vara sju års fängelse. Det de framför allt är intresserade av är att i och med att hon får en dom på sig är hon förbjuden att delta i politisk aktivitet framöver. Då säger de att hon kan ansöka om benådning, och då kan det fungera.

Ja – men till att börja med är det inte säkert att hon ansöker om nåd. Politiska kampanjer kan ibland föras bättre från fängelset än utanför fängelset. Så är det som bekant. För det andra är det så att hon, även om hon skulle benådas, förmodligen är förbjuden att delta i politisk verksamhet.

Det här är alltså i nästan alla avseenden oacceptabelt. Den signalen är redan sänd, men vi ska se till att den förankras med stor tydlighet på måndag. Sedan får vi se hur vi för detta vidare, om det faktiskt blir så.

Vår preliminära inställning är att vi vill slutföra förhandlingarna om det här avtalet. Det är ett bra avtal långsiktigt för Ukraina, det är ett bra avtal för Europeiska unionen. Proceduren är dock att efter det att man har paraferat och innan man går till undertecknande ska detta passera Europaparlamentet. Min bedömning är att det är ”dead on arrival” i Europaparlamentet om det faller en fängelsedom av den här karaktären, och det är viktigt att man vet om det i förväg i Kiev.

Anf. 77 ORDFÖRANDEN:

Jag har en fråga. Utrikesministern säger att det har sänts robusta signaler och använder ordet ”vi” flera gånger. Jag var lite osäker på om det var Europeiska unionen eller Sverige som avsågs. Är det samma uppfattning?

Anf. 78 Utrikesminister CARL BILDT (M):

Det är väl båda delarna. Det är så i EU, och det vet vi, att olika länderkonstellationer har olika tyngd i olika frågor. Här är det väldigt mycket Sverige tillsammans med kommissionen som har agerat med ryggestöd av de andra.

Det gäller även Polen, skulle jag vilja säga, det är bara det att Polen är lite absorberade av sin valrörelse. Hade det inte varit den polska valrörelsen hade det varit Polen, Sverige och kommissionen som hade varit mycket aktiva i dialogen.

Just nu är det Sverige och kommissionen – Štefan Füle – men det är klart att vi alltid har stöd av de andra. Det är i allmänhet så det fungerar.

Anf. 79 MARGARETA SANDSTEDT (SD):

Angående Vitryssland tycker jag nästan att man kanske är lite väl mild. Eller, mild kanske är fel uttryckt, men Lukasjenko är rätt så hårdkokt, och vi anser att man inte enbart ska ha som krav att de ska släppa de politiska fångarna utan samtidigt kräva att fria val ska hållas.

Vi tycker inte att vi ska ge lättnader förrän man ser påtagliga framsteg. Vi tycker att det här är viktigt, så vi har avvikande mening på den här punkten utifrån detta.

Anf. 80 Utrikesminister CARL BILDT (M):

Det låg väl lite i det jag sade: att frige politiska fångar är förutsättningen för att vi över huvud taget ska samtala med dem. Därefter kommer vi så klart att kräva fria och rättvisa val.

Nu är vi i ett skede där vi över huvud taget inte har någon dialog med dem, utan de kontakter som är är tämligen ensidiga upprepanden av budskap från vår sida.

När det gäller det östliga toppmötet ledde detta till att vi inte inbjöd president Lukasjenko. Efter viss diskussion inbjöd vi utrikesminister Martynov att komma dit>>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

Men detta ville de inte, så då var det fråga om att deras ambassadör skulle komma. Vi sade att ambassadören får komma, men han får inte vara med på måltiderna. Det är relativt rimligt att om man har en måltid på nivån stats- och regeringschefer så kan man inte släpa dit vem som helst, till exempel en vitrysk ambassadör, så han fick inte vara med på måltiden. Därmed uteblev han från mötet helt och hållet.

Anf. 81 ORDFÖRANDEN:

Uppfattar Margareta Sandstedt det som att hon har en annan uppfattning än utrikesministern?

Anf. 82 MARGARETA SANDSTEDT (SD):

Då är det alltså så att när man först har sett att han släpper fångarna fria så kräver man också att han ska hålla fria val. Är det rätt uppfattat?

Anf. 83 Utrikesminister CARL BILDT (M):

Ja, det gör vi absolut. Först fångarna – valet är ju senare. Vi vill ha först fångarna, därefter diskussion om fria val.

Anf. 84 MARGARETA SANDSTEDT (SD):

Då drar jag tillbaka min avvikande mening här.

Anf. 85 ORDFÖRANDEN:

Då finner jag att det finns stöd för regeringens upplägg inför de fortsatta förhandlingarna beträffande både Vitryssland och Ukraina.

Sedan gäller det mänskliga rättigheter i Iran.

Anf. 86 Utrikesminister CARL BILDT (M):

Iran har inte stått på dagordningen på ett bra tag, så därför är det bra att det kommer upp. Det är centrerat kring utvecklingen vad gäller mänskliga rättigheter, där det är vår bedömning att det har förvärrats och detta framför allt vad gäller användningen av dödsstraffet. Där har de alltid legat högt, men nu ligger de än högre.

Jag hade för övrigt ett möte med den nye iranske utrikesministern i samband med FN:s generalförsamling, och det kom huvudsakligen att handla om frågan om dödsstraff och mänskliga rättigheter.

Det är väl inte så mycket att säga om dessa conclusions. Vad som är värt att nämna är möjligtvis att man där också nämner arbetet med den

Anf. 87 ORDFÖRANDEN:

Jag finner att det finns stöd för regeringens position under punkt 6, Iran.

Punkt 7, EU-Kina, toppmöte.

Anf. 88 Utrikesminister CARL BILDT (M):

Inför en del av de här toppmötena har vi orienterande diskussioner om relationen. Vad som står på dagordningen här är inte så svårt att lista ut. Det är det allmänna. Det rör de ekonomiska relationerna. Det finns mycket att säga om dem. Det är självfallet också rättssäkerhet och MR-situationen som kommer att beröras.

Vad vi har lagt speciell vikt vid är att en dialog som nu inleds om it-säkerhetsfrågor också måste inkludera it- och nätfrihetsfrågorna som vi driver.

Sedan blir detta också självfallet en diskussion i upptakten till det G20-möte som kommer att äga rum senare och där Kina icke minst av finansiella skäl är en viktig aktör.

Anf. 89 JONAS SJÖSTEDT (V):

Jag ser här i regeringens ståndpunkt att man avser att ta upp frågor om de mänskliga rättigheterna, och det är naturligtvis väldigt bra att man betonar det.

Jag skulle bara vilja rikta en uppmaning att också ta med fackliga rättigheter, alltså rätten att organisera sig i fria fackföreningar, att ha konflikträtt och respektera ILO-konventionen på området som en del av de mänskliga rättigheterna.

Jag uppmanar alltså Carl Bildt att dra en lans för de fackliga rättigheterna.

Anf. 90 Utrikesminister CARL BILDT (M):

Jag noterar detta.

Anf. 91 ORDFÖRANDEN:

Om det inte finns fler som begär ordet finner jag att det finns stöd för regeringens upplägg inför de fortsatta förhandlingarna under punkt 7.

Vi går till punkt 8, Övriga frågor. Finns det några övriga frågor?

Anf. 92 Utrikesminister CARL BILDT (M):

Vi hade väl Bosnien bara, och så har jag en övrig fråga sedan.

EU, i kortare slutsatser, vill välkomna den nye EU-representanten Peter Sørensen. Vi säger att det är bra om Bosnien har en regering.

Sedan handlar det här om Operation Althea, alltså vad som är kvar av Eufor-operationen i Bosnien vilket inte är speciellt mycket. Den bibehåller vi ett tag, och så understryker vi att om det finns några behov av säkerhetsoperationer i Bosnien i framtiden är det framför allt med "over-the-horizon forces" som detta ska kunna äga rum. Men vi bibehåller den på en relativt låg nivå. Det svenska bidraget är, om jag inte missminner

mig, två personer, så vi är inte på den militära sidan någon ledande aktör i detta.

Det här är rätt rutinartat, skulle jag vilja säga.

Anf. 93 ORDFÖRANDE:

Jag finner att det finns stöd för regeringens position när det gäller Bosnien och Hercegovina.

Anf. 94 Utrikesminister CARL BILDT (M):

Herr ordförande! Jag vill informera nämnden om en fråga som jag tänker ta upp på den informella lunchdiskussionen.

Vi har fått en del problem med >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<uttalandepolitiken. Europeiska unionen gör i den gemensamma utrikespolitiken en lång rad uttalanden. Här i nämnden diskuterar vi the top level där vi sätter politiken, men det sker myriader av uttalanden i olika FN-organ, OECE och Genève där talesmän för EU framträder. Det har alltid varit talesmän för Europeiska unionen som har framträtt. Det gällde före Lissabonfördraget, till exempel under det svenska ordförandeskapet, och det har gällt efter Lissabonfördraget.

>>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<. Uttalanden ska nu vara by the European union and its member states, det vill säga att man ska göra en distinktion mellan EU och medlemsstaterna. >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<Det har konkret lett till att det har blivit stopp på ett mycket stort antal EU-uttalanden. Det är nästan total tystnad från EU:s sida i OECE och det börjar tystna också i FN på grund av olika meningar om detta. >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<hävdar att det är något slags legal ståndpunkt. Man säger: Ni uttalar er om sådant som unionen inte har fullständig kompetens för. Det är något som vi bestrider, och vi påpekar att vi har uttalat oss även före Lissabonfördraget och under Lissabonfördraget fram till augusti när>>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<.

Jag tar upp detta till diskussion på ministernivå. Jag tror inte att vi kommer att lösa detta på ministernivå, men jag tycker att det är viktigt att göra en kraftfull markering gentemot briterna för att de på detta sätt saboterar Europas möjligheter att utöva inflytande i olika internationella forum.

Anf. 95 JONAS SJÖSTEDT (V):

Jag ska inte uttala mitt stöd för>>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<, men jag har en annan fråga som jag undrar om det finns möjlighet att ta upp i EU. Det handlar om de två svenskar – en fotograf och en journalist – som sitter fängslade i Ogaden i Etiopien. Det är rätt allvarligt att man fängslar journalister på godtyckliga grunder. Det vore naturligtvis en styrka för dem om EU på något sätt uttalade sig, agerade eller gjorde klart för Etiopien att man för upp detta till en högre nivå. Finns det några planer på det? Om det inte finns det vill jag uppmana till att på något sätt agera inom EU för detta.

Anf. 96 Utrikesminister CARL BILDT (M):

Det sker ett sådant agerande framför allt i samband med rättegången.

Det kommer av allt att döma att bli en rättegång. >>> **Hemlig enligt**

15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen <<<

>>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen <<<**

>>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen <<<**

>>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen <<<**

Anf. 97 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar Carl Bildt för i dag.

2011/12:4

7 oktober

---

3 § Miljö

Miljöminister Lena Ek

Återrapport från möte i Europeiska unionens råd för miljö den 21 juni 2011

Återrapport från informellt ministermöte 10–12 juli 2011

Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för miljö den 10 oktober 2011

Anf. 98 ORDFÖRANDEN:

Jag hälsar Lena Ek välkommen till EU-nämnden för första gången. Det kommer att bli många gånger och många frågor. Det är ett intressant och viktigt ämnesområde som ministern har ansvar för.

Om det inte finns några frågor på de två återrapporterna lägger vi dem till handlingarna och går över till punkt 4 om förberedelser inför den 17:e sessionen i partskonferensen. Det är Durbankonferensen.

Anf. 99 Miljöminister LENA EK (C):

Herr ordförande! Det är roligt att vara här. Några av er känner jag sedan tidigare. Jag hoppas få jobba mycket med er alla i fortsättningen.

Vi har ett miljöråd på måndag. Det förbereder vi nu. Det är mycket bilateraler och diskussioner före mötet så det har varit en snabbstart i ämbetet.

Det är ett otroligt svårt förhandlingsläge. Jag hade i går telefonkontakt med det polska ordförandeskapet. De är konstruktiva och gör så mycket de kan och driver EU-positionen, vilket man ska lägga märke till. Vi är överens om att det är ett mycket svårt läge. Europas roll kommer att vara mycket viktig vid mötet i Durban.

Vi vill naturligtvis se framsteg när det gäller att genomföra Cancúnöverenskommelsen bland annat i fråga om rättslig form. Vi vill se en andra åtagandeperiod när det gäller Kyotoprotokollet.

Genom att arrangera informella förberedande möten för att få en intensivare dialog skapade Mexico ett annat arbetssätt än vad man haft tidigare. Vi kommer alla ihåg utvecklingen i Köpenhamn. Det var nödvändigt med en nystart. Många räknade ut FN-systemet som plattform för klimatförhandlingar. Man pekar på att sektorsvisa förhandlingar diskuterades. Jag tror att det hade varit mycket olyckligt.

Mexico gjorde en nystart på området och öppnade förhandlingsrummen. Det var tillgång till alla förberedande grupper för alla länder och man hade guidande ministerpar som jobbade med de svåra frågorna. Det innebar att det under Cancún etablerades ett mer förtroendefullt förhandlingsklimat som jag hoppas att vi kan föra vidare under Mexico. Jag hoppas att jag har EU-nämndens stöd för att förstärka det inkluderande arbetssättet. Jag tror att det är oerhört viktigt.

Jag kommer att delta vid Pre-COP i Sydafrika i slutet av denna månad. Det är ett fyrtiotal länder som ska ha fördiskussioner. Jag kommer att försöka stödja Sydafrika och FN-systemet i det här arbetssättet.

I rådsslutsatserna välkomnas de framsteg som gjorts under året för att genomföra Cancúnöverenskommelsen samtidigt som alla parter uppmanas att till fullo genomföra detta.

Vi är oerhört besvikna över att övergripandeparaplyet inte är på plats. När det gäller andra områden går arbetet framåt. Jag ska peka på fyra områden.

Det är anpassningsfrågan som är oerhört viktig. Det gäller särskilt de afrikanska länderna som är mest utsatta. Vi arbetar med processen kring de nationella anpassningsplanerna, så kallade NAP:ar. Det kommer att bli en stor fråga i Durban hur man för det här arbetet vidare.

Det andra området som jag tänkte ta upp är REDD plus, som handlar om att minska utsläppen från avskogning. Det handlar i första hand om kapacitetsuppbyggnad och i andra hand om pilotverksamhet. Det är early days, men det förtjänar stöd och support. Det är en viktig del av det globala klimatarbetet.

Beträffande tekniköverföring har förhandlingarna tagit flera steg framåt som vi välkomnar. Det finns en teknikmekanism som etableras, bestående av en teknikkommitté och ett teknologicenter med tillhörande nätverk, Climate Technology Center and Network – CTC and N.

TEC har startat sitt arbete under året, och beslut om etablering av teknikcentret bör kunna fattas i Durban. Jag tror att vi här kan finna en allians med G77-gruppen som är viktig.

Klimatfinansieringen, den gröna fonden, som beslutades i Cancún, utformas av en övergångskommitté med 40 ledamöter. Sverige har en representant. Den kommittén har haft fyra möten och överlämnar sin rapport till COP i Durban.

Målet är att tillsätta en styrelse som kan fortsätta arbeta, så att den gröna fonden äntligen blir operativ. Det finns finansiella åtaganden. Men arbetet måste komma i gång, och det kan inte ske förrän styrelsen är på plats.

De centrala frågorna i Durban kommer att vara frågan om rättslig form och andra åtagandeperiod under Kyotoprotokollet. Här ser vi redan nu svårigheter. De som redan har sagt att de vill fortsätta med en andra period, däribland Sverige, täcker 16 procent av de totala utsläppen. Det är naturligtvis inte tillräckligt.

Ryssland, Kanada och Japan har tydligt deklarerat att man inte kommer att gå in i en andra period, USA står utanför hela tilläggsprotokollet, Kyotoprotokollet, som ni vet, och utvecklingsländerna skulle inte omfattas av kvantitativa åtaganden – de har en lättnad på den sidan.

En andra åtagandeperiod under Kyotoprotokollet med en så begränsad anslutning är helt otillräcklig om tvågradersmålet ska kunna nås. Det är en ödesfråga – så är det bara.

Samtidigt som EU ytterligare bör klargöra sin öppenhet för att gå in i en andra åtagandeperiod behöver vi alltså vara tydliga med att det sker under förutsättning att vi kan nå parallella framsteg under konventionsspåret. Eftersom 16 procent ligger under Kyotoprotokollet måste vi jobba med det andra förhandlingsspåret, som är de regler som finns i själva avtalet.

Som ni förstår komplicerar det förhandlingsarbetet oerhört att man parallellförhandlar enligt två rättsliga regimer på samma gång i ett så komplicerat ämne.

Vi behöver tydligt signalera att vi ställer krav på ett klart förhandlingsmandat för en process som mynnar ut i ett rättsligt bindande ram-

verk. En sådan process behöver omfatta ett tydligt slutdatum för när avtal ska träda i kraft och en tydlig definition av vilka element som ska ingå.

Regeringen vill också se att EU i Durban tydligt markerar vikten av att göra framsteg i förhandlingarna när det gäller ambitionsgapet mellan nuvarande åtagande och behovet av utsläppsminskningar för att nå tvågradersmålet. EU måste fortsätta verka för fördjupade och formaliserade åtaganden från alla större ekonomier. Framsteg behövs när det gäller mål för minskning av de globala utsläppen till 2050 och mål för när de globala utsläppen ska börja vända nedåt.

För EU är det centralt att beslut kan fattas i Durban som föreskriver hur alla åtaganden ska följas upp, mätas, rapporteras och verifieras – MRV. Det är en oerhört viktig fråga.

Det låter byråkratiskt, men utan kunskap kommer vi inte längre. Vi behöver till exempel veta om utsläppen kommer från en stålfabrik, felaktig jordbruksproduktion, tinande träskmarker i norra hemisfären eller vad det är fråga om. Den kunskapen är faktiskt väldigt fragmentarisk just nu.

Även frågan om hantering av överskott av tilldelat utsläppsutrymme enligt Kyotoprotokollet, AAU:er, kommer att diskuteras av miljöministrarna. Regeringen verkar för att EU tillsammans med andra parter ska hantera AAU-överskottet från första åtagandeperioden på ett sätt som säkerställer miljöintegriteten och klimatmålen samtidigt som incitament för länder att gå längre än sina åtaganden finns kvar.

Vi ska vara klara över att överskottet uppstått av två anledningar. Den ena anledningen är för stor kostym från början. Den andra anledningen är faktiskt verkställda åtgärder. Då gäller det att balansera detta, så att de som har gjort eller är på väg att göra bra saker också får incitament i det här sammanhanget. Det är en mycket komplicerad teknisk fråga som också hänger ihop med den europeiska handeln med utsläppsrätter. Det viktiga här är balansen.

Här kan Sverige spela en medlande roll, och det är viktigt att då ha ett förhandlingsmandat som innebär att vi faktiskt kan ta den möjligheten.

Regeringen vill se att EU befäster sin ledande roll i klimatarbetet. EU bör i rådsslutsatserna tydligt välkomna kommissionens meddelande från mars 2011 om en långsiktig strategi för ett konkurrenskraftigt koldioxid-snålt EU år 2050, och meddelandet bör ses som en god utgångspunkt för vidare arbete.

Nämnden är väl medveten om att Polen vid förra rådsmötet stoppade rådsslutsatserna om Roadmap 2050. Därför försöker vi nu få in det i dessa rådsslutsatser på ett bra sätt, för att hjälpa miljökommissionären på denna punkt.

Regeringen driver denna linje tillsammans med likasinnade länder som Storbritannien, Tyskland och Danmark. Men vi måste alla vara medvetna om det svåra läge som råder i det EU-interna klimatarbetet och komma ihåg att det var nuvarande ordförandeland Polen som blockerade rådsslutsatserna beträffande 2050 i juni i år.

Slutligen vill jag parentetiskt nämna att frågan om klimatfinansiering hanteras av Ekofin. De gör det på grundval av G20-rapporten om finansiering på lång sikt, övergångskommittén och den gröna fonden, som också behandlas av dem.

Anf. 100 ORDFÖRANDEN:

Frågan har diskuterats i miljö- och jordbruksutskottet i går. Bland annat de avvikande meningar som fanns där är utdelade. Det är en gemensam fråga från Socialdemokraterna och Vänsterpartiet och en annorlunda lydande fråga från Miljöpartiet.

Anf. 101 ULF HOLM (MP):

Mot bakgrund av att frågan var uppe i miljö- och jordbruksutskottet så sent som i går vill jag bara säga att jag följer upp den avvikande mening som vi lämnade i går.

Jag har bara ett tillägg, och det är att önska miljöministern lycka till och hoppas att Polen inte blockerar slutsatserna, som man gjorde i juni, utan tar sitt ansvar som ordförandeland och släpper igenom detta. Jag hoppas verkligen att ni lyckas med det.

Anf. 102 PYRY NIEMI (S):

Herr ordförande! Jag tänker inte heller förlänga debatten utan vill bara hänvisa till den avvikande mening som vi hade i går.

Jag säger på samma sätt: Efter en resa till Warszawa inser jag att det är betydande utmaningar i det polska ordförandeskapet avseende miljö- och klimatfrågan.

Anf. 103 ORDFÖRANDEN:

Ja, det kan man säga. Jag var också med där.

Anf. 104 MARGARETA SANDSTEDT (SD):

Jag har bara en liten reflexion – ingen avvikande mening.

I rådsslutsatserna, till exempel punkt 3, står det uttryckligen att EU-länderna ska stödja u-länderna. I rådsslutsats 6 talas det om omfördelningsmekanismen. Där menar man att u-länderna har annorlunda förutsättningar och inte behöver bidra på samma sätt. I rådsslutsats 14 säger man att de som kan bidra ska bidra.

Det blir lite konstigt när vi tittar på Kina. Där har man intensiva utsläpp, och man har också en ekonomi som går på högvarv. Därmed borde man själv kunna bidra till sina egna utsläppsmål som till de fattiga.

Det blir lite konstigt. Vi kan väl inte längre säga att Kina är ett u-land, utan vi kanske ska säga att Kina är ett i-land sedan ungefär fem år tillbaka.

Detta faller lite på sin orimlighet. Det var bara en liten synpunkt.

Anf. 105 JONAS SJÖSTEDT (V):

Ordförande! Även vi vidhåller vår avvikande mening från miljö- och jordbruksutskottet, där vi bland annat anser att man ska sätta ett mål på minst 30 procent till år 2020 och att den svenska regeringens ambition är alldeles för låg.

Skrivningarna om AAU:er i den svenska positionen är väldigt otydliga. Här har Sverige ett trovärdighetsproblem, i och med att regeringen inte kan klargöra om vi kommer att annullera våra egna tillgångar på det här området eller inte.

Det är också viktigt att föra en diskussion om tvåprocentsmålet, som sannolikt är för högt och måste justeras ned. Det gäller också ppm-halten i atmosfären. Sannolikt är 350 ppm och 1,5 grader mer rimliga mål, om man ska se på vad klimatet tål.

Anf. 106 Miljöminister LENA EK (C):

Herr ordförande! Jag hade ett telefonsamtal med Polens miljöminister i går. Han löste elegant situationen genom att påpeka att Polen har en viss åsikt och att EU:s ordförandeskap har en annan åsikt. Då kan vi hålla oss till EU:s ordförandeskap ett par månader till och försöka få det att fungera så bra som möjligt. Jag är fullt medveten om problematiken och delar analysen. Det är stora utmaningar på det här området.

Frågan om Kina är naturligtvis oerhört intressant. Den diskussionen får väl fortsätta i ett forum som inte har så lång dagordning som nämnden har i dag.

Traditionellt befinner sig Kina i G77-gruppen. Förhandlingsmässigt är det en utmaning, eftersom Kina i tidigare klimatmöten har manövrerat i gruppen på ett sätt som vid vissa tillfällen har varit ganska utmanande. Som förhandlingarna fördes i Cancún är G77-gruppen medveten om skillnaderna inom gruppen. Det är ganska tydligt. Man för interna diskussioner i den frågan.

Samtidigt kan man säga att Kina för en miljöpolitik. Sammanfattningen av inledningsanförandet på den senaste folkkongressen handlar till stor del om miljö- och klimatfrågor. Där ser man det som en konkurrens- och tillväxtfråga. Det demonstreras bland annat av att Kina har gått från 0 procent på marknaden för sol till att nu ha 90 procent – på tio år.

Kina har ett annat sätt att resonera. Vi har också möten inbokade med dem och har ganska tät kontakt med Kinas klimatförhandlare för att försöka få detta att sluta så bra som möjligt.

30-procentsmålet kommer inte upp på miljørådet. Det är ordförandeskapets önskan att så inte ska ske. Man menar att det finns tillräckligt många frågor att slita med på den tid som rådet har till sitt förfogande. Detta kommer vi säkert tillbaka till, herr ordförande. Regeringens mål står fast.

Vad gäller AAU:er ska vi vara medvetna om att åsikterna är oerhört olika. Förhandlingsklimatet är olika, och kulturskillnaderna är enorma.

Ta bara en sådan sak som hur det rättsliga systemet fungerar! Vi i Europa är oerhört inriktade på regler, lagstiftning och standarder. USA har inte ratificerat en stor konvention sedan MR-konventionerna när FN bildades. Man är med och förhandlar och signerar, men man ratificerar inte. USA har till exempel inte ratificerat barnkonventionen.

Det innebär att vi har olika ingångar i förhandlingarna och olika tankeämnen på olika håll i världen för hur styrningen av klimatfrågan ska ske. Det adderar till utmaningarna och ökar behovet av en enig europeisk ståndpunkt.

Synen på utsläppshandel, dessa AAU:er, varierar också. I Europa har industrin önskat så stor tilldelning som möjligt och möjlighet att handla med AAU:er, gärna i andra delar av världen.

I USA är inställningen helt motsatt. Där vill industrin inte ha exempelvis några CDM, Clean Development Mechanism. De vill ha så lite

som möjligt, och ska de nödvändigtvis tvingas på detta vill de använda dem inom USA, eftersom man vill hålla investeringarna inom landet.

Det är alltså diametralt motsatta åsikter. Det komplicerar det hela.

I den oerhört svåra situationen tycker jag att det är förnuftigt att ha en position som gör det möjligt att fungera som *mediator* för svensk del – därav formuleringen av den svenska ståndpunkten att vi vill ha en balans mellan å ena sidan miljöintegritet och klimatmål och å andra sidan incitament. Utifrån det behöver vi en möjlighet att driva de här förhandlingarna, både för att få en enig europeisk ståndpunkt, vilket är oerhört viktigt, och för att sedan föra den vidare i Durban.

Anf. 107 ORDFÖRANDEN:

Då sammanfattar jag som så att det finns stöd för regeringens position under denna punkt, men det finns två avvikande meningar som redan är intagna i miljö- och jordbruksutskottet. Det är en gemensam för Socialdemokraterna och Vänsterpartiet och en av Miljöpartiet, och dessa partier står fast vid dessa avvikande meningar även här i EU-nämnden.

Då går vi vidare till punkt 5 om utvärdering av gemenskapens sjätte miljöhandlingsprogram.

Anf. 108 Miljöminister LENA EK (C):

Herr ordförande! Det sjätte miljöhandlingsprogrammet har varit oerhört viktigt. Alla som har arbetat närmare med EU:s miljöpolitik ser snabbt att det är mycket fragmentariskt. Det är mycket detaljreglering på väldigt olika områden.

Den sammanhållande ramen, som miljöhandlingsprogrammet utgör, är därför viktig, och det här sjätte miljöhandlingsprogrammet gäller då för perioden 2002 till 2012.

Vi välkomnar rådsslutsatserna om utvärderingen och stöder dessa. Det är stor samsyn mellan medlemsländerna här, och det känns bra.

Vi ser att miljöhandlingsprogrammet tjänar till långsiktighet och kontinuitet av miljöagendan. Det är viktigt.

Bristerna: En av de största bristerna – vi instämmer nog i slutsatserna – är att medlemsstaterna inte har genomfört åtaganden rörande målen i programmet på alla områden. Här finns det alltså utrymme för förbättring.

Sverige instämmer också i slutsatsen att programmet inte fullt ut har lyckats genomföra andra politikområden, som jordbruk, fiske och transporter. Och Sverige anser att det är viktigt att kommissionen presenterar ett nytt miljöhandlingsprogram så snart som möjligt 2012. Där avser jag att vara tydlig i att kommissionen mycket snabbare behöver komma fram med det här, för själva beslutsprocessen tar tid, och det vore olyckligt om det blev ett glapp mellan nuvarande och nästa miljöhandlingsprogram.

Vi avser även att försöka samförhandla eller påpeka att det här också måste samordnas med de långsiktiga budgetförhandlingarna i long-term financial framework, den så kallade LFF.

Anf. 109 ORDFÖRANDEN:

Då finner jag att det finns stöd för regeringens position under punkt 5.

Vi går vidare till punkt 6, Rio + 20. Där var det en avvikande mening i miljö- och jordbruksutskottet i går.

Anf. 110 Miljöminister LENA EK (C):

Herr ordförande! Det här kommer att vara en stor punkt på rådsrådet. Regeringen har en hög ambition när det gäller Rio + 20 och vill se en färdplan för grön ekonomi som inkluderar konkreta mål och åtgärder för att påskynda en hållbar utveckling. Det är väldigt bra att rådsslutsatserna understryker vikten av detta.

Det är också viktigt, anser regeringen, att de tre dimensionerna, den ekonomiska, den sociala och den miljömässiga delen av hållbar utveckling, ska behandlas som integrerade på konferensen – det är ju inte alltid så, som vi vet – detta för att bättre hantera de utmaningar vi står inför, som klimat, livsmedelskriser och fattigdomsbekämpning.

När det gäller att ta till vara den erfarenhet och kunskap som finns i Sverige och i andra länder är regeringen positiv till att rådsslutsatserna stöder ett aktivt deltagande av olika aktörer och intressegrupper i förberedelserna inför och uppföljningen av Rio + 20. Här är det alltså viktigt att se till att de olika samhällsintressena följer med och tar del av och är aktiva i det här arbetet.

Jag skulle slutligen, herr ordförande, bara vilja påpeka att i förhandlingarna hittills och i den version av rådsslutsatserna som vi ser just nu har regeringen fått gehör för några ståndpunkter. Vikten av demokrati, mänskliga rättigheter och jämställdhet omnämns numera i rådsslutsatserna. Det är väldigt viktigt.

Vatten-, energi- och jordbruksfrågorna är också ett viktigt steg för att förbättra fattiga människors levnadsvillkor. Och synpunkter om hållbar produktion och konsumtion har nu fått en framträdande plats. Det välkomnar vi.

Slutligen är det så att vi i förslaget till rådsslutsatser, som jag bedömer det, har nått en väsentlig framgång. Nu vill jag påpeka att rådsslutsatser, som nämnden väl vet, är ett föränderligt material. Men i det här läget har man fått in en text under paragraf 8, på rad 4: ”inbegripet miljöskatter och avskaffande av subventioner som är skadliga för miljön”. Det är en framgång som inte beror på mig utan på teamwork av de representanter vi har som förhandlar för Sverige. Jag tycker att det är oerhört roligt att kunna notera denna framgång, för det är ett genombrott.

Anf. 111 ORDFÖRANDEN:

Pyry Niemi, Ulf Holm och Jonas Sjöstedt kanske ska följa upp sina avvikande meningar.

Anf. 112 PYRY NIEMI (S):

Herr ordförande! Tack, statsrådet! Jag hänvisar till den avvikande mening som vi lade fram gemensamt i går. Vi lade fram den eftersom vi anser att det inte finns ett tydligt förslag kring vad grön ekonomi innebär och att Sverige ska vara en mer aktiv part här och inte bara en medlande part. Det är då viktigt att den svenska rösten blir en tydlig progressiv röst i de här diskussionerna. Det var därför som vi lade fram den avvikande meningen.

Anf. 113 JONAS SJÖSTEDT (V):

Även vi vidhåller denna avvikande mening.

Anf. 114 ULF HOLM (MP):

Även Miljöpartiet vidhåller den avvikande mening vi lade fram i utskottet i går och tänker inte förlänga debatten.

Anf. 115 ORDFÖRANDEN:

Då finner jag att det finns stöd för regeringens position under punkt 6 med den avvikande mening som var gemensam för de tre partierna. Men statsrådet vill lägga till någonting.

Anf. 116 Miljöminister LENA EK (C):

Ja, jag noterar att det finns en uppslutning runt ett aktivare arbete. Jag vill därför bara informera nämnden om att vi avser att arrangera en uppföljning av Stockholmskonferensen under nästa år, här i Stockholm. Det är, tycker jag personligen, väldigt roligt, eftersom jag tror att det i varje rådsslutsats, i varje internationell förhandling, finns en referens till just miljökonferensen i Stockholm 1972. Det är naturligt att vi ska följa upp det nu i samband med Rio + 20.

Anf. 117 ORDFÖRANDEN:

Det är alldeles utmärkt. Det tror jag att jag kan säga å hela nämndens vägnar. Och, som sagt, det finns väl anledning att komma tillbaka till utskottet även i denna fråga.

Därmed finns det stöd för regeringens position under punkt 6.

Punkt 7 handlar om kontroll av gränsöverskridande transporter.

Anf. 118 Miljöminister LENA EK (C):

Det här är en oerhört viktig konvention. Sverige kan stödja rådsslutsatserna som tas fram inför det tionde partsmötet med Baselkonventionens parter. Vi anser att de omfattar de aktuella och relevanta frågor som behöver behandlas.

Baselkonventionen har en viktig uppgift när det gäller att säkerställa att farligt avfall inte hamnar hos utsatta länder. Det finns i dagsläget ett initiativ från Schweiz och Indonesien, ett så kallat Country Led Initiative, om att konventionen behöver bli effektivare. Sverige stöder fullt ut detta länderinitiativ för att trygga att gränsöverskridande transporter och omhändertagande sker på ett miljömässigt sätt.

Sista kommentaren är att regeringen anser att det är av stor vikt att det fattas ett beslut om hur artikel 17:5 ska tolkas för att på sikt kunna få ett ikraftträdande av förbudet mot export av farligt avfall från OECD till utvecklingsländer. Här avser vi också att lämna ett kraftfullt stöd för det.

Anf. 119 ORDFÖRANDEN:

Då sammanfattar jag det som att det finns stöd för regeringens position. Som ni ser är det två typer av beslut, dels antagande av rådets beslut, dels antagande av rådets slutsatser. I båda dessa fall finner jag att det finns stöd för regeringens position under punkt 7.

Då är vi framme vid övriga frågor. Vill statsrådet säga någonting där?

2011/12:4
7 oktober

Anf. 120 Miljöminister LENA EK (C):

Herr ordförande! Jag vill påpeka att under övriga frågor har Sverige lämnat in en sådan som handlar om hormonstörande kemikalier, endocrine disruptors. Det är någonting som jag personligen är väldigt glad över, eftersom jag under min tid i EU-parlamentet har varit mycket engagerad i förhandlingar om kemikaliedirektivet. Det här är ett sätt att föra detta arbete vidare.

Anf. 121 ORDFÖRANDE:

Finns det några frågor om detta eller om någon av de andra övriga frågorna, som finns på listan här? Om så inte är fallet tackar vi för informationen under punkt 8 j. Då var det väl slut för statsrådet i dag. Välkommen tillbaka! Trevlig helg!

Anf. 122 Miljöminister LENA EK (C):

Tack så mycket! Trevlig helg!

Anf. 123 ORDFÖRANDEN:

Vi hälsar Susanne Ackum välkommen. Det är väldigt bra att du kunde komma hit. Vi får strax höra vad du har att säga.

Jag vill inleda med att säga att det är ovanligt stark sekretess på det som nu presenteras från statssekreterarens sida. Jag förutsätter verkligen att alla har en disciplinerad hållning, för det som sägs här kan vara marknadspåverkande. Det är därför väldigt viktigt att vi håller klaffen, för att vara rakt på sak.

Anf. 124 Statssekreterare SUSANNE ACKUM:

Nu har jag bara anteckningar här, men jag tänkte först vara lite långrandig med bakgrunden. Jag kommer också att måla upp lite grann av problemen och vad jag ska gå in på efterhand.

Historieskrivningen är att vi genomförde de andra stresstesterna i somras. De resulterade i en bedömning att det saknas runt 2 ½ miljarder euro i det europeiska banksystemet.

Sedan var det en konferens i Jackson Hole, som är ganska känd, där centralbankerna världen över träffades. Där gick den nyutnämnda IMF-chefen Christine Lagarde ut och sade att det nog är 200 miljarder som behövs i det europeiska banksystemet. Det blev ett ramaskri från européerna som menade att här är IMF på helt fel spår. Sedan har man käbblat om huruvida man har ett problem eller inte.

Vidare hade vi ett möte i Washington för lite mer än en vecka sedan. Då dök de här diskussionerna upp igen. Det blev då väldigt mycket press från hela IMF och Världsbanken på andra länder än europeiska som i princip erkände de problem de har.

>>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

>>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

>>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

>>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

Vi har tidigare pratat väldigt mycket om enskilda stater, men nu har det spritt sig. Vi har pratat om Grekland, Irland och Portugal och om oron över Spanien och Italien. Men nu rör det hela det finansiella systemet>>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<< I de sammanhangen diskuteras vad vi behöver göra.

Nu är det möjligt att jag tar det här i lite fel ordning, men jag försöker lägga upp det något så när.

Först och främst måste man identifiera problemet. Hur stort är problemet egentligen? Det enda vi kan säga är att de stresstester som vi har gjort hittills inte är trovärdiga. Vi pratade om 2,5 miljarder för några månader sedan. En bank som heter Dexia var den första som gick i konkurs 2008 och är nu den första att åka på samma smäll igen. >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

Det första är alltså att vi måste ha ett trovärdigt stresstest. >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

>>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

Det andra är att de länder som faktiskt har råd bör kunna återfinansiera sina banker. Vissa av de länder som har program genom EFSF, euro-

zonens lånefacilitet, eller de som har IMF-program ska också kunna använda delar av pengarna att lägga in i sina banksystem.

Om man läste Financial Times i går blev man jätteförvirrad. Vad är det som är det egentliga kapitalbehovet? 2 ½ miljarder euro tror vi inte på. IMF bedömde att det är 200 miljarder euro som behövs. Det fanns en uppgift från JP Morgan i går i Financial Times om att det kanske är 230 miljarder som behövs. Med mig här har jag Susanna Engdahl och Lars Östling, och Susanna kan mycket om de finansiella marknaderna. När det gäller de 230 miljarder euro som skulle behövas har vi en Basel III framöver som i princip säger att för att bankerna ska få bedriva sin verksamhet måste de ha 7 procent i cash som en säkerhet för det som de lånar ut. För att göra det enkelt för oss kan vi säga att det är ett aktiekapital.

>>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<Vi behöver ett riktigt kraftigt vapen för att kunna skjuta tillbaka marknaden.

När vi har identifierat problemet vill vi att marknaden först och främst går in och att länder som kan ska gå in liksom EFSF eller IMF. Men sedan skulle kanske också lender of last resort behövas, och det är av två anledningar.

Den första är att alla länder, som jag sade inledningsvis, egentligen inte kan gå in i sina banker, därför att de sitter i en sådan skuldsituation med så stora budgetunderskott att skulden skulle explodera. Den andra, som egentligen är mindre relevant med vårt sätt att tänka om det här, är att det är ett enormt motstånd från denna sektor att staten skulle gå in med kapital, alltså att förstatliga banker. Det är som ett rött skynke. Det tror jag att ni har sett i olika sammanhang. Dessa två problem har gjort att man känner sig handlingsförlamad i den här situationen.

>>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

Nu kommer vi till bakgrunden. Då ska jag berätta om hur Anders Borg har sett på det här. Om det nu ska bli en lender of last resort handlar det om viktiga principer utifrån vår egen erfarenhet, vad vi har lärt oss och vad som måste gälla för att skattebetalarna ska gå in med pengar. Man kanske också måste fundera på vad det är som skulle kunna funka i detta mer europeiska sammanhang.

Först vill jag säga att om det är så att exempelvis delar av svenska skattemedel ska gå in till någon ny bank litar inte vi på EBA och vi litar inte på de nationella finansinspektionerna. Då vill vi att det ska vara en ordentlig genomlysning av ett professionellt företag eller av IMF, någon som verkligen har kompetensen och som vi litar på.

>>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

Om vi skulle delta är den oberoende professionella genomlysningen viktig för oss, så att det inte visar sig att tillgångarna är helt fel värderade. Om vi till slut ska gå in med pengar är det fråga om en marknadsvärdering. Ska vi gå in med pengar tror vi, och vår erfarenhet visar det, att skattebetalarna får tillbaka pengar med ränta på den här typen av investeringar.

Den andra principen är att man ytterligare ska minimera risken för skattebetalarna. Det är i princip vad vi säger, att vi ska gå in med ägarkapital. Vi ska alltså äga banken. Med det sättet får vi också faktisk kontroll över banken. Det är vi som ska bestämma. Det här är väldigt viktigt.

En annan sak som också är poängen med att gå in med ett ägarkapital eller någonting som enkelt kommer att konvertera till ägarkapital är att det skapar trovärdighet. Man ska nå upp till de 7 procenten. Vi ska inte låna ut pengar till banken. Det kan i princip ECB göra. Det är inte ett likviditetsproblem utan det är verkligen ett solvensproblem. Går man in med ägarkapital kan man absorbera förlusterna där. Om man går in med ägarkapital så att banken får mer tillgångar kan den faktiskt också börja låna ut igen. Då får man sätta sig i skuld så att säga.

Det är också en bra signal: Nu finns det ägarkapital. Kanske marknaden kan gå in med extra finansiering. Det är inte heller så att banken behöver betala för det här ägarkapitalet i form av lån så att det kostar ännu mer pengar. Det är en bra deal också ur den synpunkten. Vi vill ha kontroll om vi ska delta i någonting sådant här.

Det tredje är naturligtvis att vi har haft regler, och det har även andra länder, för utdelningar, bonus och löner för ledningen. Det är jätteviktigt.

I det här fallet har, som jag sade tidigare, ett av problemen hittills varit att statligt ägande är no go. Man förstatligar inte banker i vissa länder. Indirekt gör vi det. Det är bara det att här är det inte nationella stater som går in utan det blir ägarna i denna trustee. >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

>>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

>>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

>>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

>>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

>>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

>>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

>>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

>>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

Tre steg: Först ett ordentligt stresstest, sedan marknadsfinansiering, länder i EFSF, IMF och vad som finns, och till sist lender of last resort med de tydliga kraven om vi över huvud taget skulle medverka.

Anf. 125 ORDFÖRANDEN:

En hel del av det som du nämnde som bakgrund har man rätt mycket av om man till exempel läser dagens Financial Times eller om man har läst den tidningen under de senaste dagarna. Det är på det sättet inte något som är hemligt eller sekretessbelagt. Vill man veta var gränsen går kan man läsa Financial Times och referera det naturligtvis.

Det andra är att det märks att de personer som är inblandade är präglade av 1990-talskrisen i Sverige. De recept som skrivs ut är ju väldigt svenska i den meningen.

Den fråga som hänger lite i luften är, men det är möjligt att du inte kan säga mycket mer om det, vad som kan ligga i korten just för Sverige. Jag ska inte pressa dig på den punkten.

Anf. 126 FREDRICK FEDERLEY (C):

Ordförande! Tack statssekreteraren för redovisningen! Vi hamnar egentligen i samma diskussion hela tiden. På något sätt är vi i ett ekonomiskt skede som vi nu börjar se är helt annorlunda än vi tidigare har kunnat tro. 1930-talets stora, djupa depression gick att lösa med sina

metoder. Vi fick en finanskris där vi hamnade i det vi känner igen från 90-talets bankkris i Sverige, som vi kunde hantera då, men den är mycket större, mycket bredare.

Samtidigt har vi ett tillägg som vi inte hade då i Sverige. Det är att flera länder befinner sig i samma situation som många banker gör. Det handlar om en förtroendefråga, därför att vi har att arbeta med så många olika mekanismer. Det är krisåtgärder och allt vad det nu är, men det grundläggande förtroendet finns inte.

Ingen av oss har några lösningar på detta, men återigen handlar det om att skapa förtroende. Det är transparens och tillit mellan varandra, mellan banker, mellan länder och mellan marknader, där förtroendet inte heller finns. Det är en otroligt svår och komplex materia. Det kommer att skrivas många böcker om detta.

Jag har ingen bra lösning utan vill bara ge ytterligare en dimension som påvisar allvaret och också behovet av att vara restriktiv med den information vi har fått. Risken finns ju att det ultimata dråpslaget kommer genom att människor känner panik och plockar ut pengar ur bankerna. Kommer den biten till den här ekvationen köper vi väl vapen för att beväpna oss och fyller källaren med konserverburkar eller vad vi ska ta oss till.

Det är också därför som förtroendet är det sista som får brista. All varsamhet från allas sida krävs i detta, för det är otroligt allvarlig information och ett otroligt allvarligt läge. Det har det varit väldigt länge, men det visar sig hela tiden vara värre än vi trodde veckan innan.

Jag har inga lösningar, men allt stöd till er position. Den känns väldigt klok och det känns restriktivt och tydligt. Vi har all anledning att återkomma många gånger, men den sista dimensionen, förtroendet från väljare, medborgare och de som sitter på pengarna i slutändan och det som kan ske i värsta fall, är oerhört allvarlig.

Anf. 127 ORDFÖRANDEN:

Innan du går ut och köper några vapen och beväpnar dig är det ändå viktigt att understryka att både Federal Reserve vad avser USA och ECB beträffande Europa har ställt i utsikt att det finns obegränsad likviditet, alltså kommer de som har en långsiktig betalningsförmåga, vare sig det är länder eller banker, att bli hjälpta. Sedan har vi insolventa länder som till exempel Grekland.

Anf. 128 JONAS SJÖSTEDT (V):

I början av den här mycket intressanta genomgången berördes behovet av skuldnedskrivningar och vilka procentsatser som kan bli aktuella. Det som förvånar mig är att man inte har börjat skriva ned ännu, att man skjuter det här framför sig. Grekland är ju övermoget sedan länge. Så länge man inte ens klarar av att göra en ordnad skuldrekonstruktion finns ju inga förutsättningar för att gå in och rädda ett nytt system heller. Det är först då man ser hur det slår.

Jag tycker att en ordnad skuldnedskrivning – 50 procent är väl lågt, det behövs antagligen mer för Grekland – är en startpunkt för det här. Jag tycker att det är ett viktigt villkor också för att veta spelreglerna, hur det kommer att slå inom banksystemet. Man vet väl inte riktigt hur det egentligen blir med återförsäkringar.

Sedan tycker jag att man inte kan kompromissa med Basel III. Man måste hålla på att det ska byggas upp ett regelverk som är hållbart. Basel III är för svagt. Det är huvudproblemet. Det är för många luckor i regelverket.

Jag är helt ense om att förstatligande är nödvändigt. Skräckscenariot där vi binder oss för ett oändligt antal skattekronor, inklusive svenska kronor, och lämnar dem till privata bankägare som går skadefria är helt uteslutet. Det är helt oacceptabelt. Inte en krona till en sådan lösning!

Sedan undrar jag om inte IMF ska ha en viktigare roll. IMF har faktiskt varit duktigare än EU på att hantera detta, tycker jag, om man ser det krisen igenom. EU-kommissionen har varit rätt tafflig, om man ska vara ärlig.

>>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

>>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen**

<<<Spontant känner jag att vi antagligen måste rädda våra egna banker i det här systemet och det kommer att vara besvärligt nog om det bromsar upp. Att då gå in i en global lösning för att rädda euroländer, som antyds här, är jag helt enkelt inte för.

Anf. 129 ULF HOLM (MP):

Herr ordförande! Tack så mycket, statssekreteraren! Jag får börja med att säga att det är ett oerhört förtroende att komma hit och delge oss denna information, som vi inte riktigt vet hur vi ska hantera eller förstå oss på, rättare sagt.

Men det här är mycket allvarigare, och det jag mest slås av är hur genomruttet hela systemet verkar vara. Vi brukar ju säga lite att Grekland inte sköter sina papper, men nu verkar det vara hela EU. Om inte de här stresstesterna går att lita på heller är det väldigt allvarligt. Hur marknaden kommer att reagera på det kan man bara ha mardrömmar om. Och hur befolkningen i allmänhet kommer att ta detta är ännu värre. Det tycker jag är det allvarligaste av allt det här.

>>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen**

<<<Det är en jättesvår fråga. Men jag måste tillägga något i fråga om det som Jonas Sjöstedt sade. Någon utifrån – och där är kanske IMF den bästa – är det som jag slås av, i alla fall i det här läget, som man borde titta på.

Men sedan är det ju tidsaspekten här, precis som du själv sade. Det här kan inte vara till juni 2014. Men vilka tidsaspekter finns det? Om detta läcker kan marknaden reagera med förskräckelse på två dagar. Sedan är allting kört, känns det som. Då undrar jag lite vilka tidsaspekter som finns här. Kommer det att vara ett extra EU-toppmöte inom två tre dagar, eller vad är det som händer?

Anf. 130 MARIE GRANLUND (S):

Herr ordförande! Jag får börja med att säga att jag uppskattar statssekreterarens initiativ, precis som Ulf Holm sade, att komma till EU-nämnden i detta allvarliga läge och informera oss.

Man kan känna att verkligheten börjar komma i kapp i Bryssel och på andra ställen. Vi är väl många som under en längre tid har krävt tuffare finansiella ramverk för banker och som kan ha känt lite grann att debatten kring den ekonomiska krisen ibland har koncentrerats väldigt mycket

på att peka finger åt länder som faktiskt har haft offentliga finanser i balans, som Spanien och annat, i stället för att ta tag i de verkligt stora utmaningarna. Men nu är vi där, tyvärr.

Vem skulle kunna hantera detta bättre än den borgerliga regeringen, som höll på att förstatliga alla bankerna på 90-talet? Det är klart att ni måste ha en enorm trovärdighet. Det är bara att sätta i gång. Det var väl bara Handelsbanken ni slapp ta tag i, eller hur? Vi följde sedan upp där, kanske lite mer välvilligt, men ändå. Vi har alltså verkligen erfarenhet på det här området, och den ska vi använda nu.

Detta är självklart väldigt viktigt. Vilken lösning som är den bästa är jättesvårt att säga så här, och det måste diskuteras mer. Att något måste göras verkar vara självklart, för det är som statssekreteraren säger, att vi blir alla drabbade.

Men vad som är viktigt är att värna skattebetalarna och att inte rädda en massa aktiekapital. Nu måste det handla om skattebetalarnas pengar. Det är det som måste vara i förgrunden i det här.

När det gäller hur man ska gå till väga kan väl det som föreslås vara attraktivt, att man går in och faktiskt tar över bankerna, som en lösning.

Men jag skulle vilja veta lite hur beslutsprocessen ser ut framöver.

Anf. 131 GUSTAV BLIX (M):

Herr ordförande! Tack, statssekreteraren, för en föredömlig och väldigt nyttig och nödvändig föredragning!

Det grundläggande problemet här är frågan om trovärdighet. Det handlar inte bara om trovärdighet i de aktuella bankerna eller i de aktuella institutionerna, utan i grund och botten handlar det om trovärdighet för ledarskapet hela vägen upp på landsnivå.

Jag brukar säga så här: Pengar är ett verktyg för förtroende. Om det finns förtroende finns det nästan alltid pengar. Och om det inte finns förtroende är det väldigt svårt att få fram pengar. Det vi behöver få se här är alltså trovärdiga processer som är förtroendeskapande hela vägen från ledarskapet i de här länderna och hela vägen genom institutionerna.

Jag tycker att den inriktning som regeringen har är både klok och förståndig. Jag vill också betona vikten av att värna skattebetalarnas intressen men också se till att vi inte hamnar i en situation där skattebetalarnas pengar också går till banker som vi inte har kontroll över och där privata banker bailas ut och notan skickas till andra. Det är en fullkomligt oacceptabel lösning även för oss som annars är varma anhängare av både fria marknader och privat ägande.

När detta är sagt vill jag dock skicka med en sak. Jag ska inte gå in och bedöma exakt vilka institutioner som ska göra det, men jag tror att en viktig del i förlängningen i detta är att de institutioner som vi eventuellt behöver tillskapa nu också blir handlingskraftiga och att vi inte får in nya politiska låsningar. Om man väl kommer till att behöva använda de här institutionerna måste de också kunna agera och sedan heller inte sitta och käbbla i efterhand, utan våga göra just de handlingskraftiga förändringar som kommer att krävas. Det kommer att handla om ägande. Det kommer att handla om styrning och ledarskap. Det kommer att handla om att sparka och säga upp människor och om ganska kraftiga omstruktureringsprogram och processer.

Då är det, tror jag, farligt att hamna i institutioner som är alltför breda och där det är alltför många som ska in och hålla med om allting. Det tror jag också är farligt. Jag tror att det är viktigt att hålla de här institutionerna handlingskraftiga.

Det talar då i min bok för att man i första hand borde klara av dessa processer på nationell nivå, precis som vi gjorde i Sverige en gång i tiden. Och det borde inte, tycker jag, vara omöjligt att skapa den nationella trovärdigheten i de enstaka länderna, att faktiskt äga de här processerna själva. Det måste ju också i slutändan vara bättre att äga processen själv än att blanda in en massa andra.

Sedan kommer det att finnas ett stöd runt omkring. Men om man bara skapar det trovärdiga ledarskapet tror jag, återigen, inte att pengarna är problemet. Vi borde, tycker jag, ha som ansats att försöka att i första hand få dem att ta ett ännu större nationellt eget ansvar och att därefter, som yttersta åtgärd, ha en annan typ av internationell uppbackning.

Men jag välkomnar inte bara regeringens information här, utan jag vill också understryka vårt starka stöd till regeringens viktiga principer och de ställningstaganden ni har presenterat här. Jag vill önska er all lycka i arbetet framöver.

Anf. 132 ROBERT HALEF (KD):

Ordförande! Om man tittar på den period som har varit kan man se att det har varit kris i de flesta länderna i Europa nu. Man kan börja med Island, Irland, Spanien och Portugal.

Marknaden har fått någorlunda förtroende för dessa länders hantering av situationen i och med att de har lovat att vidta en massa besparingsåtgärder. Man har lånat pengar, och marknaden har fått något stabilare förtroende för dem, så att säga.

Men det jag ser är att det är Grekland som är den största boven, som håller på att dra med sig hela Europa i den här förtroendekrisen. De kommer hela tiden och äskar nya pengar. Jag undrar varför inte Europeiska centralbanken eller någon annan europeisk finansinstitution har gått in i Grekland och tittat efter hur stort det faktiska behovet av kapital är för grekerna, i stället för att bli överraskad varannan vecka av att pengarna inte räcker till.

På det sättet skulle man kunna ha en framförhållning i fråga om hur man skulle kunna hantera de grekiska lånen eller finanskrisen som de har med avskrivningar. Om man skulle behöva avskriva det, vilken procent-sats tror man att de skulle kunna bära? Eller har man en amorteringsplan med en lägre ränta? Om man går in akut och pumpar in pengar och det sedan kommer nya behov av pengar utan att man vet hur stort behovet i slutändan är blir det svårt att hantera det. Då dras en del andra banker med, och hela euroområdet blir drabbat.

Jag är väldigt förvånad över att man inte har gått in i Grekland och gjort en ordentlig kartläggning av behovet.

Anf. 133 LARS HJÄLMERED (M):

Detta är möjligen sista frågan. Jag tyckte att statssekreteraren beskrev krisen i Europa bra, med exempel från Frankrike och så vidare. Men det jag tänker på är: Vad är kopplingarna till Sverige? Finns det någon uppfattning om hur utsatta svenska banker är, direkt kopplat till svensk eko-

nomi? Nu pratar vi om svenska åtaganden och om att finansiera Europa. Men jag tänker på de svenska storbankerna och på andra aktörer. Hur utsatta är de?

Anf. 134 Statssekreterare SUSANNE ACKUM:

Flera av er är inne på det som är otroligt. Det här rör sig väldigt mycket om en trovärdighetskris. Om jag nu får vara lite cynisk kan jag säga att många av er har den här svenska synen, som vi har. Vi har ett problem – okej. Vi försöker ta reda på vad det är för problem vi har, vad orsaken är, och sedan föreslår vi någonting.

>>> *Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen* <<<

>>> *Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen* <<<

Sedan gäller det detta med trovärdighet – trust. Vi har inte det i alla länder. I vissa länder litar de inte på staten för fem öre. Varför ska jag betala in skatt? Jag får betala mina barns utbildning ändå eller det här svarta hålet, som går till korrupta politiker. Någonstans måste man förstå det här också, varför det haltar så mycket.

>>> *Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen* <<<För vissa länder är det skamligt att erkänna. Det är appearance, allting. Man måste förstå det här också. Annars kan vi inte vara med och påverka.

Till slut dyker det upp massor med sådana här små kommentarer när man börjar förstå att de inte tänker som vi. Man är naturligtvis naiv och tror att det är självklart att det är så här man gör. Det handlar om trovärdighet. Det handlar om trust. Men det är inte så alla tänker. Vad då förlora trovärdighet? >>> *Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen* <<<

Det blir ett jättestort problem. Men sedan är det ju det som du säger, det som vi ser i förlängningen med bank run och sådant>>> *Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen* <<<

Nu kommer jag inte ihåg vem det var som frågade om stresstesterna. Problemet med stresstesterna var att de var för snälla. Problemet är inte 2 ½ miljarder. Då är det inget problem. Problemet kanske är 230 eller 40 eller 400, eller vad det är. Vi måste alltså se till att dessa back stops finns. I samband med att stresstesterna publicerades var ju tanken att länderna i sig skulle presentera sina nationella back stops, ett nationellt åtagande. Men det var som jag sade. Då finns ändå problemet att alla länder inte har råd i dag.

>>> *Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen* <<<

Basel III ska implementeras. Vi strider precis hela tiden för kapitaltäckningskraven. Man säger att det ska nästan vara som ett maximum. Det är väldigt fånigt. Jag kan inte säga exakt hur vi pratar, men vad jag fick för mig nu när vi var nere på Ekofin var att det återigen finns en diskrepans mellan hur vi tänker.

>>> *Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen* <<<

>>> *Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen* <<<

>>> *Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen* <<<

IMF har också nämnts. De har inte heller mandat att rekapitalisera som ett back stop på något sätt i dag. Jag vet att det är flera länder som har diskuterat det. Men IMF är för oss en självklarhet men ett rött skynke för många andra. Det är fortfarande så att när vi sitter och diskuterar

saker där IMF egentligen är de som har bäst tekniska kunskaper om detaljer är det ändå ett motstånd mot att använda deras hjälp.

I maj 2010, när vi började diskutera att göra genomlysningen av Grekland, fick IMF inledningsvis inte vara med över huvud taget. Det var återigen det här med appearance och signaleffekter, att vi egentligen inte har några problem, att det här fixar vi själva, vilket har visat sig vara ett väldigt dumt beslut.

Vad gäller tidsaspekten måste jag tyvärr säga att jag inte vet exakt vad som är på gång. I dag står det någonting i tidningen om vad Barroso menar som jag inte vet och förstår. Men vad vi har förstått är tågordningen att vi möjligtvis på nästa EFK den 24 oktober – EFK är statssekreterarkommittén till finansministrarna som jag sitter i – skulle få något förslag om en back stop för diskussion i vår grupp som sedan ska lyftas till nästa Ekofin i början av november. Man har pratat om det här datumet med G20 som också möts i november, och då måste det presenteras ett förslag.

Jag håller med dem som säger att ur vår synpunkt får det inte vara något fluff, utan då skulle man egentligen vilja veta att så här ser chefen ut, så här ser styrelsen ut. Det är våra principer som gäller. Vi har inga gratispengar>>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<< Det är säkert så många ser det, så vi måste tillsammans med våra like-minded berätta hur en riktig rekapitalisering och rekonstruktion ska gå till för att det ska vara rimligt att be skattebetalarna om hjälp i det här läget.

Det är så skönt när Marie Granlund säger att vi har trovärdighet att förstatliga bankerna. Jag tackar för det.

Det som jag ser som vår roll i det här handlar om de här principerna. Vi kanske kan ha synpunkter på vilken kropp som är den viktiga. Oavsett vem det är, IMF eller Black Rock, behövs de och ska vara med. Det är liksom det som är grejen, fram med det faktiska värdet!

Gustav Blix du pratar om att bygga trovärdighet. Ni vet varför det finns bankpalats. Varför skulle du över huvud taget vilja låna ut pengar till någon om du går till ett litet kyffe någonstans? Om du sätter in dina hundra tusen där tänker du: Den här killen tar ju mina hundratusen och sedan sticker han. Men om han har köpt upp ett bankpalats är det mindre troligt att han har sålt det i morgon och sprungit i väg. Att bygga trust kan man göra på väldigt många olika sätt. Det är allt det som det här handlar om. Det är bara det att för oss är det så enkelt, medan det för andra är så svårt. Vi försöker då påverka det genom vår erfarenhet. Irland skriver nu upp sin bnp. Island har gått mycket bättre än alla andra. Det är liksom den nordiska modellen.

En annan sak som inte funkar är transparens. Det ordet får man inte använda – då blir det svårt – så man får prata om genomlysning, för transparens är fult. Då ska man lägga korten på bordet. Jag säger det bara för att ni ska förstå hur komplext det här är för oss. Kontrollen ska vi ha via att det går in ägarkapital eller någonting som är enkelt att konvertera till ägarkapital.

Handlingskraft är det som vi visar. Ska vi medverka till någonting måste det vara trovärdigt, och det är IMF-tanken>>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<. EBRD har också nämnts, men de riktar sig mot andra typer av länder. Där är det många

bäckar små som gäller, så även de skulle kanske kunna hjälpa till om det rör sig om östeuropeiska banker.

>>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

Nationell nivå är det vi vill. Först ska marknaden gå in, sedan nationell nivå eller via stödfonderna. Det här är definitivt en lender of last resort och ingenting annat än det.

Vad gäller Grekland har trojkan, som består av ECB, IMF och EU, just en Black Rock-funktion. Det är egentligen människor som ska gå in i den grekiska ekonomin och försöka se vilka skatter som ska höjas och vilka utgifter som ska sänkas för att budgeten ska gå ihop.

>>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

>>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

Kopplingen till Sverige: Om det händer som hände 2008, att finansmarknaderna inte längre fungerar, kommer det naturligtvis att bli problem. Då kommer inte företag och hushåll att få krediter. Det spiller naturligtvis direkt över på den reala ekonomin och på hela vår exportsektor, som under 2008–2009 imploderade ett tag. Jag tror att det var dåvarande chefen för Volvo, Leif Johansson, som sade att tredje kvartalet 2008 var det bästa någonsin men att det sedan blev en tvärnit. Och det kan inträffa igen.

Våra banker har inte, som ni troligtvis känner till, direkt exponering mot Grekland. Men vi har ju exponeringar mot alla andra led, så det blir indirekta effekter. Det kanske inte blir ett problem över en natt – allt sådant där kan Susanna Engdahl bättre – men det tar inte lång tid förrän det kommer att bli ett problem också för oss.

Det som vi är oroliga för, som ni också känner till, är naturligtvis att våra banker har mycket bostadsutlåning. Får vi problem med arbetslöshet i Sverige och folk inte kan betala sina bostadslån blir det ett problem för bankerna. Kan de inte få sin dollarfinansiering eller eurofinansiering som de behöver får vi också väldigt snabbt problem i våra banker.

Finansmarknaderna är alltså globala. Problemen med inkomster och utgifter i enskilda länder är nationella och kanske inte eurozonens problem. Det här blir ett Europaproblem, och det stannar inte heller vid de gränserna. Sedan är frågan var epicentrum ligger i det här.

Nu tror jag att jag har svarat eller försökt svara på frågorna.

Anf. 135 ORDFÖRANDEN:

Jag vill bara ställa en fråga: Vilka är like-minded countries? Du har inte nämnt Tyskland här, men det landet är ju helt avgörande för den fortsatta processen. Om du kunde säga något om de länder som tänker ungefär som vi och särskilt om Tysklands roll i detta vore det bra.

Anf. 136 Statssekreterare SUSANNE ACKUM:

De nordiska länderna Finland och Danmark och även Irland tänker väldigt mycket som vi i sådana här sammanhang. Tyskland tänker också som vi i sådana här sammanhang. Men då måste man också förstå att bandet mellan Tyskland och Frankrike är väldigt viktigt, och viktigt också för oss. Det är ett slags fredsband i någon bemärkelse>>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

De tyska bankerna tror vi att tyskarna kan hantera själva. De har resurser att göra det utan att riskera sitt trippel-A. Jag vill poängtera att en

del av informationen är hemlig. De här beräkningarna är absolut inte hemliga. Det var ESRB, övervakningsmyndigheten, som talade om hur allvarligt läget var. Det finns ett pressmeddelande, men all den informationen finns inte. Att tyska och franska banker har stora problem kan man läsa mellan raderna. Det är inte lika explicit, tycker jag. Men man kan bland annat se av en del aktiekurser på franska banker att marknaden inte litar på dem.

Anf. 137 ORDFÖRANDEN:

Jag ska försöka göra en sammanfattning. Skuldcrisen har nu blivit allas problem, inklusive Sveriges. Det finns i nämnden en förståelse eller kanske till och med ett stöd för det upplägg och de resonemang som statssekreteraren här har framfört. Det är min sammanfattning av den här diskussionen. Finns det några synpunkter på sammanfattningen?

Anf. 138 MARIE GRANLUND (S):

Jag utesluter inte att det från mitt partis sida finns ett starkt stöd, men jag måste nog säga att jag inte är beredd att uttrycka det. Jag tackar för informationen, men jag tycker inte att vi behöver ha så många slutsatser här just nu.

Anf. 139 JONAS SJÖSTEDT (V):

Jag har en liknande inställning.

Sedan tror vi att det är nödvändigt att låta länder gå ur valutaunionen. Det grundläggande problemet är ju ett konkurrenskraftsproblem, och även om man går igenom hela det här stålbudet kommer det antagligen att finnas kvar.

Man måste faktiskt prata om det som är helt tabu.

Anf. 140 Statssekreterare SUSANNE ACKUM:

Om det blir ett förslag som skulle ha någon som helst bäring på skattebetalarna i Sverige kommer Anders Borg självklart att återkomma. Han kommer till finansutskottet nästa vecka och kommer då att redogöra för det här.

Vi pratade med Carl B Hamilton i går och tyckte att det var viktigt att ni fick den här informationen så fort som möjligt.

Anf. 141 ORDFÖRANDEN:

Jag tackar så mycket för att du kom hit. Som sagt kommer Anders Borg till finansutskottet på tisdag, så då blir det fortsatta diskussioner i den kretsen.

Innehållsförteckning

1 § Allmänna frågor	1
Anf. 1 ORDFÖRANDE:	1
Anf. 2 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP):	1
Anf. 3 JONAS SJÖSTEDT (V):	2
Anf. 4 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP):	3
Anf. 5 ORDFÖRANDE:	3
Anf. 6 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C):	3
Anf. 7 ORDFÖRANDE:	4
Anf. 8 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C):	4
Anf. 9 ORDFÖRANDE:	5
Anf. 10 JONAS SJÖSTEDT (V):	5
Anf. 11 MARIE GRANLUND (S):	5
Anf. 12 ULF HOLM (MP):	5
Anf. 13 MARGARETA SANDSTEDT (SD):	6
Anf. 14 FREDRICK FEDERLEY (C):	6
Anf. 15 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C):	6
Anf. 16 ORDFÖRANDE:	7
Anf. 17 MARIE GRANLUND (S):	7
Anf. 18 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C):	7
Anf. 19 JONAS SJÖSTEDT (V):	7
Anf. 20 ORDFÖRANDE:	7
Anf. 21 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP):	8
Anf. 22 ORDFÖRANDE:	8
Anf. 23 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP):	8
Anf. 24 ORDFÖRANDE:	8
Anf. 25 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP):	8
Anf. 26 ORDFÖRANDE:	9
Anf. 27 JONAS SJÖSTEDT (V):	9
Anf. 28 EVA-LENA JANSSON (S):	10
Anf. 29 FREDRICK FEDERLEY (C):	10
Anf. 30 ORDFÖRANDE:	10
Anf. 31 ULF HOLM (MP):	10
Anf. 32 ORDFÖRANDE:	11
Anf. 33 PYRY NIEMI (S):	11
Anf. 34 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP):	11
Anf. 35 ORDFÖRANDE:	12
Anf. 36 JONAS SJÖSTEDT (V):	12
Anf. 37 ORDFÖRANDE:	12
2 § Utrikes frågor	13
Anf. 38 ORDFÖRANDE:	13
Anf. 39 JONAS SJÖSTEDT (V):	13
Anf. 40 Utrikesminister CARL BILDT (M):	13
Anf. 41 JONAS SJÖSTEDT (V):	13
Anf. 42 Utrikesminister CARL BILDT (M):	13
Anf. 43 ORDFÖRANDE:	13
Anf. 44 Utrikesminister CARL BILDT (M):	13
Anf. 45 ORDFÖRANDE:	14
Anf. 46 Utrikesminister CARL BILDT (M):	14
Anf. 47 JONAS SJÖSTEDT (V):	14

Anf. 48 Utrikesminister CARL BILDT (M):	15
Anf. 49 JONAS SJÖSTEDT (V):	15
Anf. 50 MARIE GRANLUND (S):	15
Anf. 51 ULF HOLM (MP):	15
Anf. 52 Utrikesminister CARL BILDT (M):	15
Anf. 53 MARIE GRANLUND (S):	16
Anf. 54 JONAS SJÖSTEDT (V):	16
Anf. 55 ULF HOLM (MP):	16
Anf. 56 Utrikesminister CARL BILDT (M):	16
Anf. 57 ORDFÖRANDEN:	17
Anf. 58 Utrikesminister CARL BILDT (M):	18
Anf. 59 ORDFÖRANDEN:	19
Anf. 60 Utrikesminister CARL BILDT (M):	19
Anf. 61 ULF HOLM (MP):	19
Anf. 62 Utrikesminister CARL BILDT (M):	20
Anf. 63 ORDFÖRANDEN:	20
Anf. 64 Utrikesminister CARL BILDT (M):	20
Anf. 65 ORDFÖRANDEN:	21
Anf. 66 Utrikesminister CARL BILDT (M):	21
Anf. 67 ORDFÖRANDEN:	21
Anf. 68 Utrikesminister CARL BILDT (M):	21
Anf. 69 JONAS SJÖSTEDT (V):	22
Anf. 70 Utrikesminister CARL BILDT (M):	22
Anf. 71 ORDFÖRANDEN:	23
Anf. 72 Utrikesminister CARL BILDT (M):	23
Anf. 73 ORDFÖRANDEN:	23
Anf. 74 Utrikesminister CARL BILDT (M):	23
Anf. 75 ORDFÖRANDEN:	23
Anf. 76 Utrikesminister CARL BILDT (M):	23
Anf. 77 ORDFÖRANDEN:	25
Anf. 78 Utrikesminister CARL BILDT (M):	25
Anf. 79 MARGARETA SANDSTEDT (SD):	25
Anf. 80 Utrikesminister CARL BILDT (M):	26
Anf. 81 ORDFÖRANDEN:	26
Anf. 82 MARGARETA SANDSTEDT (SD):	26
Anf. 83 Utrikesminister CARL BILDT (M):	26
Anf. 84 MARGARETA SANDSTEDT (SD):	26
Anf. 85 ORDFÖRANDEN:	26
Anf. 86 Utrikesminister CARL BILDT (M):	26
Anf. 87 ORDFÖRANDEN:	27
Anf. 88 Utrikesminister CARL BILDT (M):	27
Anf. 89 JONAS SJÖSTEDT (V):	27
Anf. 90 Utrikesminister CARL BILDT (M):	27
Anf. 91 ORDFÖRANDEN:	27
Anf. 92 Utrikesminister CARL BILDT (M):	27
Anf. 93 ORDFÖRANDEN:	28
Anf. 94 Utrikesminister CARL BILDT (M):	28
Anf. 95 JONAS SJÖSTEDT (V):	28
Anf. 96 Utrikesminister CARL BILDT (M):	29
Anf. 97 ORDFÖRANDEN:	29
3 § Miljö	30

Anf. 98 ORDFÖRANDEN:	30
Anf. 99 Miljöminister LENA EK (C):	30
Anf. 100 ORDFÖRANDEN:	33
Anf. 101 ULF HOLM (MP):	33
Anf. 102 PYRY NIEMI (S):	33
Anf. 103 ORDFÖRANDEN:	33
Anf. 104 MARGARETA SANDSTEDT (SD):	33
Anf. 105 JONAS SJÖSTEDT (V):	33
Anf. 106 Miljöminister LENA EK (C):	34
Anf. 107 ORDFÖRANDEN:	35
Anf. 108 Miljöminister LENA EK (C):	35
Anf. 109 ORDFÖRANDEN:	35
Anf. 110 Miljöminister LENA EK (C):	36
Anf. 111 ORDFÖRANDEN:	36
Anf. 112 PYRY NIEMI (S):	36
Anf. 113 JONAS SJÖSTEDT (V):	36
Anf. 114 ULF HOLM (MP):	37
Anf. 115 ORDFÖRANDEN:	37
Anf. 116 Miljöminister LENA EK (C):	37
Anf. 117 ORDFÖRANDEN:	37
Anf. 118 Miljöminister LENA EK (C):	37
Anf. 119 ORDFÖRANDEN:	37
Anf. 120 Miljöminister LENA EK (C):	38
Anf. 121 ORDFÖRANDEN:	38
Anf. 122 Miljöminister LENA EK (C):	38
4 § Information om den ekonomiska situationen i EU	39
Anf. 123 ORDFÖRANDEN:	39
Anf. 124 Statssekreterare SUSANNE ACKUM:	39
Anf. 125 ORDFÖRANDEN:	41
Anf. 126 FREDRICK FEDERLEY (C):	41
Anf. 127 ORDFÖRANDEN:	42
Anf. 128 JONAS SJÖSTEDT (V):	42
Anf. 129 ULF HOLM (MP):	43
Anf. 130 MARIE GRANLUND (S):	43
Anf. 131 GUSTAV BLIX (M):	44
Anf. 132 ROBERT HALEF (KD):	45
Anf. 133 LARS HJÄLMERED (M):	45
Anf. 134 Statssekreterare SUSANNE ACKUM:	46
Anf. 135 ORDFÖRANDEN:	48
Anf. 136 Statssekreterare SUSANNE ACKUM:	48
Anf. 137 ORDFÖRANDEN:	49
Anf. 138 MARIE GRANLUND (S):	49
Anf. 139 JONAS SJÖSTEDT (V):	49
Anf. 140 Statssekreterare SUSANNE ACKUM:	49
Anf. 141 ORDFÖRANDEN:	49